

VANDPOSTEN

DANSKE VANDVÆRKERS MEDLEMSMAGASIN

Vandrådet i Vejle er i Superligaen

Tema: Sprøjtemidler og
vandbehandling

Danske
Vandværker

Ansvarshavende redaktør
Susan Münster

Redaktion
Stine Bærentzen
Dorthe G. Rasmussen
Mette Kingod (redaktør)

Redaktionen afsluttet
30. oktober 2019

Layout
Irene Blak Villadsen

Forside
Frank Cilius

Tryk
Sangill Grafisk
Oplag 7.000 stk.
Seneste kontrollerede oplag: 6.757 stk.
Periode: 1. juli 2018 - 30. juni 2019.

Trykt på Multiart Silk 115 g med
miljøvenlige vegetabiliske farver.

Artikler kan citeres med
kildeangivelse.

Adresseændring og abonnement
Helene Bjerre
Tlf: 56 14 42 42
info@danskevv.dk

Årsabonnement: 260 kr.
(5 udgivelser/år).

Opsigelse: 3 mdr. varsel til årsskiftet.

Annoncer
Book annonce hos DG media
Mette Kronborg, Account Manager
Tlf. 40 42 55 91
Mail: mette.k@dgmedia.dk

Vandposten udgives af
Danske Vandværker
Solrød Center 20C, 1.
2680 Solrød Strand,
info@danskevv.dk

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

38

Sådan får du dit
vandværk i spalterne

6

Sådan er proceduren
for at godkende
pesticider

15

Tema:
Sprøjtemidler
og vandbehandling

12

Indhold

5 | Leder

6 | Vandråd

6 Vandrådet i Vejle er i Superligaen

11 | Politik

11 Højere afgifter på pesticider styrker grundvandsbeskyttelsen

12 | Tema

12 Sprøjtemidler og videregående vandbehandling

15 Sådan godkendes pesticider

18 Besøg giver øget viden

23 Gode råd blev dyre, da Nordsamsø Vandværk fandt CTA i vandet

24 Birkerød Vandforsyning sætter afvikling af sprøjtemidler på dagsordenen

27 Stor uenighed om risikoen ved glyfosat

28 Indsatsplan og BNBO-aftale: Hvor der er vilje, er der vej

33 Grundvandssamarbejde mellem 11 vandværker

35 Grundvandet skal screenes for mere end 400 stoffer

37 | Videregående vandbehandling

37 Katalog om blødgøring af drikkevand

38 | Synlighed i lokalområdet

38 Sådan får du dit vandværk i spalterne

40 Gode råd til skolebesøg på vandværket

41 Den gode pressemeddelelse

42 | Vandværks case

42 Samarbejde: Det gør vi da, fordi det giver mening

44 | 8 skarpe

44 8 skarpe til Gert Munch Sørensen

47 | Regionsvandråd

47 Ny tilgang til Regionvandrådsmøder

48 | Foreningen

48 Ungdommens Folkemøde: De unge kom med ombord i drikkevandet

51 Nyt fra kursusfronten

54 Orientering fra landsbestyrelsen

57 Hvordan kan vi sikre demokratisk ejerskab og høste fordele ved stordrift?

58 | Kort nyt

58 Indberetning af nøgletal

58 Rådgivning om aftenen

59 Standardvedtægter er opdateret og åbner for brug af fuldmagter

59 Idékataloget er en del af fremtiden

60 Grundvandsbeskyttelse

61 Vigtige datoer

61 Nyt om navne

63 | Regionerne

63 Regionsoversigt

64 | Leverandøroversigt

I temaet ser vi på, hvordan det foregår, når myndighederne godkender pesticider, og hvordan et moderne landbrug bruger sprøjtemidler. Vi fortæller også, hvad det betyder for vandværkerne, at der bliver fundet pesticider i vandet, samt hvad vi kan gøre for at beskytte grundvandet.

En ekstra hånd i administrationen

”Den sårbarhed, man har med egne ansatte, slipper vi helt for med DFF|EDB som partner. Og vi ved, at fagligheden er i orden”.

”Vi tog et aktivt valg i 2008, da vi indgik aftale om værksadministration hos DFF|EDB. Vi var presset på personaleledelsen ift. de administrative opgaver, der skulle løses.

Vi er utrolig glade for administrationsaftalen. Det giver os store fordele i hverdagen rent administrativt. Vi skal ikke bekymre os om back-up, tyveri, og ikke mindst ferie og sygdom. DFF|EDB er altid opdateret på relevante love og regler samt funktioner og muligheder i Forsyning|FOF.

I dag laver vi kun betaling og kontering af fakturaer selv. Resten, som bogføring, udsendelse af opkrævninger, restanceinddrivelse, årsopgørelser, budgetter, flytteopgørelser og meget mere, klarer DFF|EDB.

Vi ser en stor fordel i samarbejdet med DFF|EDB, specielt også nu hvor vi skal opfylde kravene i den Persondataforordning, som træder i kraft til maj 2018. Her hjælper DFF|EDB med, at vi overholder alle de nye krav.

Vi er yderst tilfredse og glade for samarbejdet og for beslutningen om at outsource administrationen. Det er en nem løsning for et mindre vandværk, som ikke har heltidsansat personale.

*Jens Peter Larsen, Forretningsfører
Fuglebjerg Vandværk I/S*

Lad os blive din kollega

Har du brug for administrativ assistance i en kort periode?
Eller ønsker du helt eller delvist at outsource din administration?
Så ring ! Vi har konsulenter klar til at tage over. Med mere end 30 år i branchen, er vi fagligt 100% inde i de særlige forhold, der gælder for vandværker.

Vi kan håndtere alt fra den daglige telefonservice til lønkørsler, opkrævninger, restanceopfølgning, årskørsel samt revisorkontakt. Hvad, hvor længe og hvor meget, det aftaler vi individuelt, og du betaler naturligvis kun for den service, du ønsker.

Ring og hør
nærmere!

Ring til
Peter A. Carstensen
på 7632 1250

DFF|EDB

DFF|EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk
www.dff-edb.dk

Tekst: Ole Wiil, landsformand

Det er viden, der gør det

I april frygtede vi, at chlorothalonil-amid-sulfonsyre (CTA) var kræftfremkaldende og skadeligt for arveanlæggene. Myndighederne pålagde alle vandværker at udtage vandprøver senest 1. november for at finde ud af, hvor stort omfanget af stoffet var, og i hvilke koncentrationer det kunne spores i vandet. Samtidig nedsatte man grænseværdien med en faktor ti for at være på den sikre side.

Fem måneder - og en del vandprøver senere - viste sundhedsmæssige studier fra DTU Fødevareinstituttet, at chlorothalonil-amidsulfonsyre ikke er sundhedsskadeligt. Heldigvis. Og grænseværdien kom op på normal igen.

I den periode har en stor del af vandværkerne taget prøver, og de resterende havde vel nået det inden fristen 1. november.

Nu, hvor alarmberedskabet er afblæst, hører jeg fra vandværksbaglandet kommentarer som "Ulven kommer, ulven kommer, og næste gang tager jeg ikke prøver, for der jo ikke noget i det alligevel".

Men stop lige en halv.

Hellere på den sikre side

Selv om man kan mene, at det var et fejlskud fra Miljøstyrelsen i denne sag, så synes jeg helt grundlæggende, at det var rigtigt at bede vandbranchen om at spille med for hurtigt at få overblik over situationens omfang. Det skete ud fra den viden, der var tilgængelig på det tidspunkt, og heldigvis kom der relativt hurtigt ny viden på bordet i denne sag.

Vi kan nok alle se, at vi står med et stort dilemma her, som rammer de involverede parter på forskellig vis. For hvad nu, hvis Miljøstyrelsen ikke havde taget skridt til særlige tiltag, og det havde vist sig, at CTA rent faktisk er sundhedsskadeligt, men ikke havde gjort noget? Så var myndighederne havnet på øretævernes holdeplads. Og hvad med os - vandværkerne? Jo, vi havde ledt sundhedsskadeligt vand ud til forbrugerne. Så hellere være på den sikre side.

Mere forskning

I forbindelse med finanslovsarbejdet er det mit store ønske, at regeringen for alvor skruer op for finansieringen af forskningen på pesticidområdet. Vi mangler viden om de skadelige konsekvenser af de pesticider, der allerede findes, og de pesticider, der er på vej.

Vi mangler også viden om cocktail-effekten, når stoffer går i forbindelse med hinanden.

Nu går Miljøstyrelsen i gang med en ny screeningsrunde, hvor man vil jage forekomsten af 408 forskellige stoffer i grundvandet. Nogle af de stoffer vil måske dukke op i vandværkernes borer.

Hvis vi skal undgå at stå i et vidensmæssigt vakuum, som vi oplevede i foråret med CTA-sagen, så er det viden, der skal til. Viden giver os mulighed for at iværksætte initiativer, der skal fastholde, at vand fra hanen trygt kan drikkes i fremtiden.

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Frank Cilius

Vandrådet i Vejle er i Superligaen

Vandrådet i Vejle Kommune er en succes-historie, og grunden er, at det er lykkedes at finde en god balance mellem vandværkernes medbestemmelse og udbyttet ved at være med. Der er faste fællesmøder og tæt på fuldt hus hver gang. Men hvordan skaber man sammenhold og videndeling, der giver mening, når der er 60 vandværker i en kommune?

Jens Peder Pedersen er formand for Vejle Vandråd, og han fortæller, at vandrådets bestyrelse går meget op i at være i løbende kontakt med vandværkerne og følger de udfordringer, de har. Ofte bliver bestyrelsen også ringet op af vandværker, der søger et godt råd. Det kan for eksempel handle om, hvordan de skal håndtere en forbruger, der ikke betaler sin regning.

Vi vil gerne have alle med

"Vi forsøger at hjælpe, hvor vi kan. Og jeg må være ærlig og sige, at det ofte er

de små vandværker, som ikke er med i vandrådet, der ringer med deres udfordringer. Så jeg opfordrer dem til at indløse et medlemskab i vores vandråd og også til Danske Vandværker. Vores målsætning er, at alle vandværker i kommunen skal være medlem af vandrådet, men vi mangler at få de sidste otte med. Vi inviterer dem med til møderne, hvor de ved selvsyn kan opleve, at der er noget at komme efter. Det kan være fagligt, men også socialt. Når vi kender hinanden, er det nemmere at række ud efter hjælp, og på længere sigte indlede et samarbejde", siger Jens Peder Pedersen.

"I vores kommune er der mange små vandværker, og flere af dem er udfordret i forhold til den generelle udvikling i vandbranchen. Økonomien kan være presset, fordi vi blandt andet tager flere vandanalyser nu end tidligere, og det tærer på kassebeholdningen. Men det er mit indtryk, at det mange steder er en

udfordring at få styr på regulativ eller vedtægter", siger Jens Peder Pedersen.

Derfor valgte vandrådet at sætte fokus på regulativ og vedtægter på det årlige temamøde, der fandt sted i oktober og var velbesøgt. Camilla Falk, jurist i Danske Vandværkers sekretariat, var inviteret til at fortælle om de juridiske udfordringer i relation til regulativ og vedtægter. Desuden var lækagesøgning på programmet.

"Vi arbejder på, at vi i vandrådet får et fælles regulativ og et sæt fælles vedtægter. Når de grundlæggende spilleregler for vandværkerne er formuleret ens, er det også nemmere for kommunen at godkende dem. Vores arbejde er til gavn for alle parter," siger Jens Peder Pedersen.

Generationsskifte bliver næste store emne

Vejle Kommune er i vækst, og man forventer i gennemsnit en tilvækst på 1.300 forbrugere om året frem mod 2050. Derfor har kommunen sat projekt Fremtidens Vandforsyning i gang, og vandrådet har også en finger med i spillet.

"Kommunens medarbejdere har været på besøg hos alle vandværker og spørger blandt andet ind til, hvad bestyrelsen tænker om generationsskifte. Kommunen har en stor interesse i at finde ud af, hvordan det ser ud i fremtiden – hvem der skal drive vandværkerne – for der bliver brug for alle vandværker med den vækst af indbyggere, vi kan forudse", siger Jens Peder Pedersen.

"Jeg tror, det betyder meget, at kommunens folk kommer ud og taler med alle vandværkerne for at høre om deres visioner for fremtiden. Og jeg vil rose grundvandsafdelingen i Vejle Kommune for at udvise rettidig omhu", siger Jens Peder Pedersen, der tror, at generationsskifte bliver et af de store temaer i vandrådet i de kommende år.

"Hvis ikke der kommer fokus på generationsskifte, tror jeg, at de små vandværker må kaste håndklædet i ringen og slå sig sammen med nabovandværket", siger Jens Peder Pedersen og fortsætter:

"Et andet stort tema er grundvandsbeskyttelse. Og vi presser på overfor kommunen for at få penge afsat til, at de mere end 1.200 ubenyttede brønde kan lukkes forsvarligt".

Ejerskab til vandrådsarbejdet

Vejle Vandråd har sammen med kommunen skabt en række mindre og geografisk opdelte netværksgrupper, hvor vandværkerne mødes et par gange om året.

"Netværksgrupperne fungerer fint og er en af årsagerne til, at vores vandråd er så velfungerende. For det er vandværkerne selv, der på skift står for at planlægge og gennemføre møderne. Den indflydelse giver ejerskab og engagement, som jeg tror, er helt nødvendigt for, at vandværkerne synes, det giver værdi", siger Jens Peder Pedersen.

De 60 vandværker i Vejle er inddelt efter de gamle kommuner: Børkop, Egtved, Give, Jelling og Vejle – faktisk en 12 år gammel idé fra den gamle Børkop Kommune, som er videreført i vandrådets regi.

"Mindre grupper fremmer videndelingen, og alle føler på den måde, at de kan komme til orde. Vi har besluttet, at der deltager en person fra vandrådets bestyrelse, når netværksgrupperne mødes. På den måde kan vi binde alle udfordringer og synspunkter sammen og bruge inputtene til de fællesmøder, vi planlægger", siger Jens Peder Pedersen.

Gode råd

- Vær åben og ærlig over for hinanden – det smitter.
- Læg op til, at der bliver stillet spørgsmål, når I mødes og understreg, at alle spørgsmål er velkomne.
- Lad vandværkerne tage ejerskab ved at give dem opgaver f.eks. at planlægge møder, invitere oplægsholdere eller andet.

Camilla Falk, jurist i Danske Vandværkers sekretariat holder oplæg om regulativ og vedtægter på temamøde i Vejle Vandråd 23. oktober. De mange fremmødte fik også mulighed for at stille spørgsmål til juridiske problemer.

LÆKAGESØGNING

Lytning på stophaner og skydeventiler med efterfølgende undersøgelser med korrelator.

Forbrugsvurdering af områder for hurtigt at lokalisere større lækager (PVC områder).

Ledningssøgning på stålør.

Ledningssøgning på stik/jordledninger af plast.

Sporgasundersøgelse af ikke lytbare lækager.

Tilbud gives.

Over 10 års erfaring i lækagesøgning.

Tlf. 70 25 31 71

Ankers Lækagesøgning ApS

Jens Anker, Nygårdspark 71, 3520 Farum

WEB-Administration Forbrugerafregning

Alle funktioner til håndtering af vandværkets administrative opgaver fra internet-browser.

- årsopgørelse
- áconto opkrævning
- flytteopgørelse
- finansbogføring
- målerkartotek

Integreret PBS betalingsservice og internet måleraflæsning via www.dkvand.dk

Net applikationen kan kombineres i en ren gør-det-selv og/eller servicebureau løsning.

Se demo på www.Foreningscentralen.dk

- prøv programmet gratis i 3 måneder
- support inkluderet i abonnementet

Et administrativt system for hele bestyrelsen!

Se også udvalget af administrativ PC software til Windows på vores hjemmeside www.winko.dk

Winko Software

Østrøjel 5
2670 Greve

Email: info@winko.dk
Telefon: 43 90 28 12

DANSK ROTATIONS PLASTIC APS

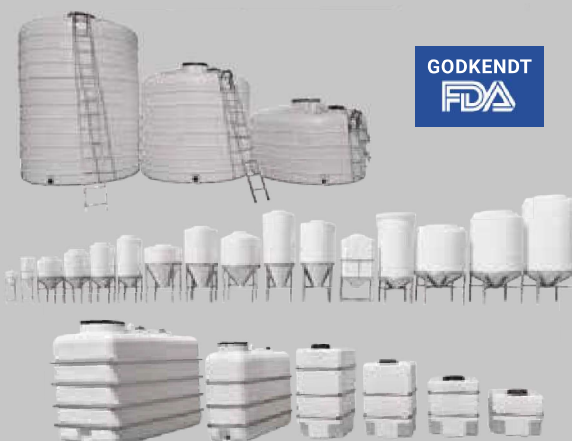
WWW.DRP.DK

VI HAR ALT I:

- LAGERTANKE
- SILOER
- BEHOLDERE

SPECIALTANKE
TIL VAND-
BEHANDLING

TIL INDUSTRI OG
VANDVÆRKET

GODKENDT
FDA

EGET FORM
VÆRKSTED
ALU / STÅL

MADE IN DENMARK
Alle vores produkter er
produceret i Danmark

PIONERER INDEN FOR ROTATIONSPLASTIC

Vi producerer rotationsstøbte plastemner fra 0,5 liter op til 25.000 liter.

Vi har gennem årene løst mange opgaver inden for den industrielle, offentlige og private sektor.

Vi specialdesigner, udvikler og fremstiller også specialprodukter og imødekommer altid vores kunders efterspørgsel og behov.

VI VÆGTER DESIGN
& EFFEKTIVITET HØJT

FORMVÆRKSTED
I KALVEHAVE

VI ROTATIONSSTØBER FRA
0,5 LITER OP TIL 25.000 LITER

Kalvehave Havnevej 3 . 4771 Kalvehave . Tlf: 55 38 01 02 . Mail: drp@drp.dk . www.drp.dk

Vandrådet

I Vejle Kommune er der 60 vandværker inklusive forsyningsselskabet TREFOR. Desuden holdes der flere kaffemøder med kommunens Team Grundvand, hvor alle relevante emner behandles. I vandrådet deltager kommunens sagsbehandlere også. Otte vandværker er endnu ikke medlem af vandrådet og Danske Vandværker.

Vejle Vandråd holder tre faste møder om året med relativt faste dagsordener - alle vandværker er inviteret.

Repræsentantskabsmøde

Her vælges vandrådets bestyrelsen. Der er en spørgetime, hvor alle deltagere kan byde ind.

Temamøde

Aktuelle emner er på dagsordenen, og der kommer oplægsholdere udefra. Der er en spørgetime, hvor alle deltagere kan byde ind.

Fællesmøde

Status på året, der gik. Kommunens Team Grundvand deltager også.

Fællesmøde 2019

På dette års fællesmøde 28. november deltager politikerne fra Vejle Kommunes Natur og Miljøudvalg også. Gennem arbejdet med Fremtidens Vandforsyning har de udvist interesse for at høre, hvordan relevante lokale foreninger kan indgå i et samarbejde om at beskytte grundvandet eventuelt gennem etablering af en vandfond. Derfor er Peter Petersen fra Vandfonden i Sønderborg (Als-modellen) inviteret for at fortælle om deres arbejde og erfaringer.

Jens Peder Pedersen, bestyrelsesformand og driftsleder på Egtved Vandværk og formand i Vejle Vandråd. Tidligere har Jens Peder Pedersen i 10 år været aktiv i bestyrelsesarbejde i et vandværk syd for Ribe.

Kender du vores vandrådspjecer?

Du kan hente tre pjecer, der har fokus på arbejdet i vandrådene. Gå ind på danskevv.dk
> Viden om > Vandråd

- **Vandrådssamarbejde:** En guide til at styrke og skabe interesse for vandrådssamarbejdet.
- **Fagligt netværk** for vandværker - vi har også brug for dig.
- **Vandrådet - en gevinst for vandværket.** Håndbogen kan også købes i vores butik. Den koster 69 kr. pr. stk.

- Rådgivning
- Projektering
- Tilstandsrapport
- Totalentreprise
- Fagentreprise
- Nybygning
- Renovering
- Service og vedligehold
- Rengøring af rentvandstanke
- Udlejning af UV anlæg
- Certificerede rustfrie svejsere
- Certificerede PE svejsere
- Eget maskinværksted

TLF: 5943 0230
post@dahlgaard.dk
www.dahlgaard.dk

GRUNDVAND TIL DRIKKEVAND

Nyhedsbrev Hvad sker der i vandbranchen?

Tilmeld dig nyhedsbrevet fra
Danske Vandværker og find ud af det.

Hver fredag sender vi en mail med
aktuelle og relevante nyheder, så du
altid er opdateret om, hvad der sker i
vandbranchen.

Du tilmelder
dig nederst på
danskevv.dk

Tekst: Ida Ruge-Andersen Friis, politisk chef
Foto: Adobe Stock

Højere afgifter på pesticider styrker grundvandsbeskyttelsen

En forhøjelse af den pesticidafgift, som landmændene betaler for at bruge sprøjtegifte på markerne, kan være med til at styrke grundvandsbeskyttelsen og forskning i pesticidernes betydning for grundvandet.

De penge, som afgiften kaster af sig, udgør i dag godt 500 mio. kr. Hvis afgiften sættes op med bare 5%, vil det give 25 mio. kr. mere hvert år i statskassen, som bør øremærkes til en indsats for bedre grundvandsbeskyttelse og i sidste ende bedre drikkevand til danskerne. Det er et forslag, som danske vandværker vil bære ind til politikerne på Christiansborg.

Regeringen har meldt ud, at den vil afsætte ekstra 1 milliard kroner årligt til såkaldt "grøn forskning" inden for f.eks. klima og nye teknologier. Men der er også behov for at sætte spot på de udfordringer, vi risikerer at stå over for i kommende år, hvis det viser sig, at

vores grund- og drikkevand er forurenet af nye stoffer, som vi ikke vidste fandtes, og som vi ikke kender virkningerne af.

Kortlægning af nye indvindingsområder

Samtidig er der behov for at få kortlagt nye indvindingsområder for drikkevand. Den nye aftale om beskyttelse af borringsnære beskyttelsesområder (BNBO) dækker kun 1% af Danmarks areal. Men på sigt er der behov for dels at beskytte flere arealer, hvor der indvindes drikkevand, dels at sikre en større beskyttelse dér hvor der dannes grundvand. Derfor

er der behov for at kortlægge nye områder med drikkevandsboringer f.eks. områder, der er særligt sårbare over for nedsivning af pesticider til grundvandet.

Højere afgifter på pesticider

En måde at finansiere dette på er at hæve den pesticidafgift, som landmændene i dag betaler, når de bruger sprøjtemidler i markerne. Pesticidafgiften har siden 2013 været skruet sådan sammen, at man betaler størst afgifter for de mest miljø- og sundhedsskadelige pesticider og lavere afgifter for de mindre belastende stoffer. Afgiften indbringer hvert år godt 500 mio. kr., og en forhøjelse af afgiften på 5% vil betyde ekstra 25 mio. kr. årligt til statskassen.

Disse penge kan øremærkes til mere forskning i miljøfremmede stoffer og en styrket grundvandsbeskyttelse til gavn for det danske drikkevand. Desuden kan pengene bruges til rådgivning, udvidet kortlægning og kommunernes indsatsplanlægning.

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Bo Nymann

Sprøjtemidler og videregående vandbehandling

Pesticider er noget, som ligger mange på sinde. Vandværker samarbejder om at beskytte grundvandet mod pesticider, nogle vandværker bruger videregående vandbehandling, og politisk bliver der arbejdet for at beskytte grundvandet.

For at vi kan tage stilling for og imod pesticider, kan det være godt at kende processen for, hvordan pesticider bliver godkendt.

I dette tema går vi derfor op i helikopterperspektivet og får et overblik over, hvordan myndighederne godkender pesticider, og hvordan et moderne landbrug bruger sprøjtemidler. Vi taler også med vandværker for at høre, hvad det betyder for dem, at der bliver fundet pesticider i vandet. Sidst men ikke mindst kigger vi på noget af det, vi politisk kan gøre for at beskytte grundvandet.

ØSTER HURUP VANDVÆRK SPARER 40 % I STRØM

SE VIDEOEN MED VANDVÆRKSBESTYRER MARTIN BACH

IE5 IE5-KLASSIFICERET

VANDVÆRKSBESTYRER
MARTIN BACH

TRYKFORØGERPUMPER OG
TRYKMÅLEPUNKT PÅ NETTET

“Med DDD undgik vi
en omkostningstung
udskiftning af 7 km
forsyningsledning”.

Vandværksbestyrer
Martin Bach

Udpumpningsmængden fra Øster Hurup Vandværk varierer med mere end 100 kubikmeter mellem vinter og sommer.

Det stiller store krav til pumpeanlæggets evne til at køre med rette tryk. Med nyt pumpeanlæg og styringen Demand Driven Distribution har vandværket sparet mere end 40 % i strøm.

HØR MARTIN
FORTÆLLE OM
LØSNINGEN HER

be
think
innovate

GRUNDFOS

*Hos Thvilum har vi altid været godt
forberedt på fremtidens krav. Vores
medarbejders store erfaring indenfor
vandforsyning, er din garanti for en
faglig korrekt ledningsregistrering
- også til glæde for dine efterfølgere.*

THVILUM

Aabygade 10 • 8300 ODDER
TLF 86 54 62 33 • KONTOR@THVILUM.DK

Tekst: Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder

Sådan godkendes pesticider

Når producenterne får en idé til et nyt pesticid, skal det igennem mange instanser, inden landmanden kan benytte det. Det tager producenterne mere end 10 år at udvikle et nyt middel, og det koster i gennemsnit mere end 1.4 milliarder kroner at få et nyt aktivstof på markedet.

Et aktivstof, er det stof i et pesticidmiddel, som virker mod skadedyr, svampeangreb eller ukrudt. Et eksempel på et aktivstof er Clomazon, som indgår i et ukrudtsmidlet Command CS.

Dispensationer til pesticider i Danmark

En medlemsstat kan under særlige omstændigheder tillade, at et pesticidmiddel i en periode på maksimalt 120 dage må bruges i begrænset omfang, hvis det skønnes nødvendigt på grund af en fare, som ikke kan bekæmpes på nogen anden rimelig måde.

Den pågældende medlemsstat skal i så fald straks informere de andre medlemsstater og Kommissionen om den dispensation, der er givet. Informationen skal i detaljer beskrive situationen og alle forholdsregler, der er truffet for at beskytte forbrugernes sikkerhed.

Kilde: Pesticidforordningen, artikel 53

/// Hvordan sikrer vi i godkendelsesprocessen, at nye aktivstoffer ikke ender i grundvandet?

"Vi har en grundig godkendelsesproces i EU for pesticider. I Danmark er vi desuden særligt restriktive, når vi vurderer risikoen for udvaskning af pesticider til grundvandet, fordi grundvandet i Danmark efter en simpel rensning anvendes til drikkevand".

Maria Sommer Holtze, kontorchef i Miljøstyrelsen

Regulering af pesticider historisk set

- 1945+: Pesticider vinder øget indpas i landbruget
- 1961: Giftnævnet klassificerer pesticider mht. mennesker og husdyr
- 1980: Kemikalieloven fastsætter miljøkrav - men anke udskyder forbud
- 1987: Krav om revurdering af tidligere klassificerede midler - men ikke forbud
- 1994: Mulighed for forbud
- 1994-95: De første forbud træder i kraft: Atrazin og seks andre
- 1990'erne: Pesticiddirektivet udarbejdes
- 1999: VAP etableres testresultater fra 2001/2002 og frem
- 2002: EFSA opbygges, kompetencen øges
- 2009: Pesticidforordningen (1107/2009) træder i kraft

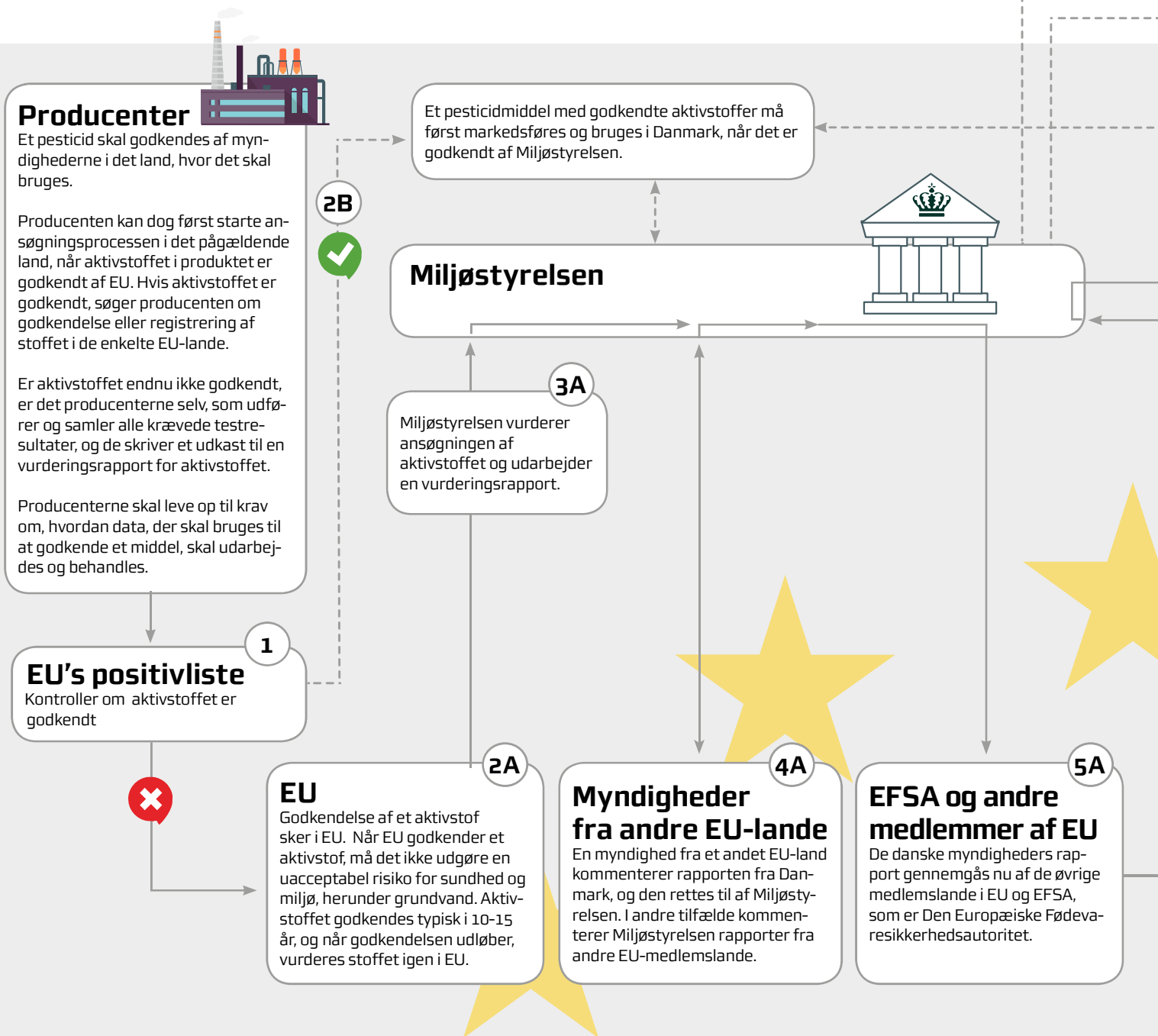

Sådan godkendes pesticider

A: Ansøgningsprocessen for at få et aktivstof optaget på EU's positivliste

B: Ansøgningsprocessen, når et aktivstof er optaget på EU's positivliste

Læs mere om godkendelse af pesticider på Miljøstyrelsens hjemmeside mst.dk og i pesticidforordningen.

3B

Særkrav i Danmark

I Danmark er der nogle særkrav, som pesticidmidlet skal leve op til, inden det kan godkendes, heriblandt er der særlige grundvandskrav. I Danmark er det kun lovligt at bruge pesticidmidler med en dansk etiket, og når aktivstoffet skal fornyes i EU, skal alle godkendelser af pesticidmidler vurderes igen. I særlige tilfælde kan der gives dispensation til at markedsføre midler med stoffer, der ikke er godkendt i EU.

3B

VAP

"Varslingssystemet for udvaskning af pesticider til grundvand" (VAP) er et overvågningsprogram, der på bestemte udlagte marker undersøger om godkendte pesticider eller nedbrydningsprodukter udvaskes til grundvand i koncentrationer over grænseværdien. VAP er et samarbejde mellem GEUS, Miljøstyrelsen og Aarhus Universitet.

12A

8A

Miljø- og Fødevareministeriets departement

Departementet udarbejder et såkaldt rammenotat om EU-forslaget til Folketinget. Kommentarer fra EU-specialudvalget indarbejdes af departementet, og ministeren godkender rammenotatet, inden det sendes til Folketinget.

9A

Relevante udvalg i folketetinget

Den danske stillingtagen til godkendelse eller ikke-godkendelse af et aktivstof forelægges Folketingets EU-udvalg, som giver mandat til den danske holdning.

7A

Kommissionen sender sit forslag om godkendelse eller ikke-godkendelse til medlemslandene, og Miljøstyrelsen vurderer, om den er fagligt enig i EU-forslaget.

6A

Europa-Kommissionen

Aktivstoffet behandles også i SCOPAFF, som er Europa-Kommissionens Udvalg for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder. I EU-kommissionen bliver der taget stilling til, om kommissionen foreslår, at aktivstoffet bliver godkendt eller ikke bliver godkendt.

10A

SCOPAFF

I SCOPAFF, som er Europa-Kommissionens Udvalg for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder, stemmes der om godkendelse eller ikke-godkendelse af et aktivstof. Det er Miljø- og Fødevareministeriets repræsentant i SCOPAFF, som stemmer på Danmarks vegne.

Den første godkendelse af et nyt stof gælder normalt i maksimalt 10 år, men hvis der kommer ny viden om stoffet, kan godkendelsen revideres i løbet af perioden.

11A

EU's negativliste

Hvis et aktivstof bliver forbudt i EU, trækkes midler med det pågældende aktivstof tilbage fra det danske marked.

11A

EU's positivliste

Når et aktivstof er godkendt i EU, optages det på en positivliste, og når stoffet står på denne liste, kan producenten ansøge om at få godkendt pesticidmidlet med det pågældende aktivstof i et konkret EU-land.

Af Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder
Foto: Bo Nymann

Besøg giver øget viden

Udsyn

Et godt kendskab til hele pesticidområdet – lige fra produktion af pesticidmidler til landmandens mark – giver mulighed for, at vi på et oplyst grundlag kan hjælpe vandværkerne med at sikre rent vand i hanen nu og i fremtiden.

Vi takkede derfor ja til Dansk Planteværns invitation til at se demonstrationsfarmen på godset Ryegaard.

Danske Planteværn er interesseorganisationen for producenterne af pesticider og kalder pesticider for planteværnsmidler.

Selvom vi hurtigt kan blive enige med organisationen om at være uenige, når det kommer til branchepolitiske holdninger, ja så fik vi nye perspektiver med hjem. Vi fik set, hvordan et moderne konventionelt landbrug bruger sprøjtemidler.

A large, light-colored concrete structure, possibly a culvert or pipe section, is being lifted by a green tractor with large red wheels. The tractor is positioned in a grassy field with a line of trees in the background under a clear blue sky. The concrete structure is angled upwards, showing its underside and a small circular hole.

” Med sine 36 meter er bommen på marksprøjten cirka ligeså bred, som Rundetårn i København er højt.

Det er praktisk, at bommen på marksprøjten kan bevæges op og ned, fordi det gør nemmere at ramme afgrøderne præcist i et kuperet terræn.

Når marksprøjten rammer præcist, bruges der færre sprøjtemidler.

Når sprøjtefører Casper Nielsen sætter sig ind i marksprøjtes kabine, er han omgivet af moderne teknologi, der hjælper med en præcis sprøjtning af afgrøderne. GPS-teknologien får marksprøjten til at køre i en præcis rute, så ingen afgrøder sprøjtes to gange under samme kørsel.

I kabinen kan han blandt andet også se, hvor meget det blæser udenfor. Hvis det blæser mere end 7 meter i sekunder, trykker han på skærmen, så sprøjtemidlet får en passende dråbestørrelse. Det betyder, at dråberne ikke blæser væk og rammer forbi afgrøderne. Hvis det blæser for meget, holder marksprøjten stille for at undgå spild.

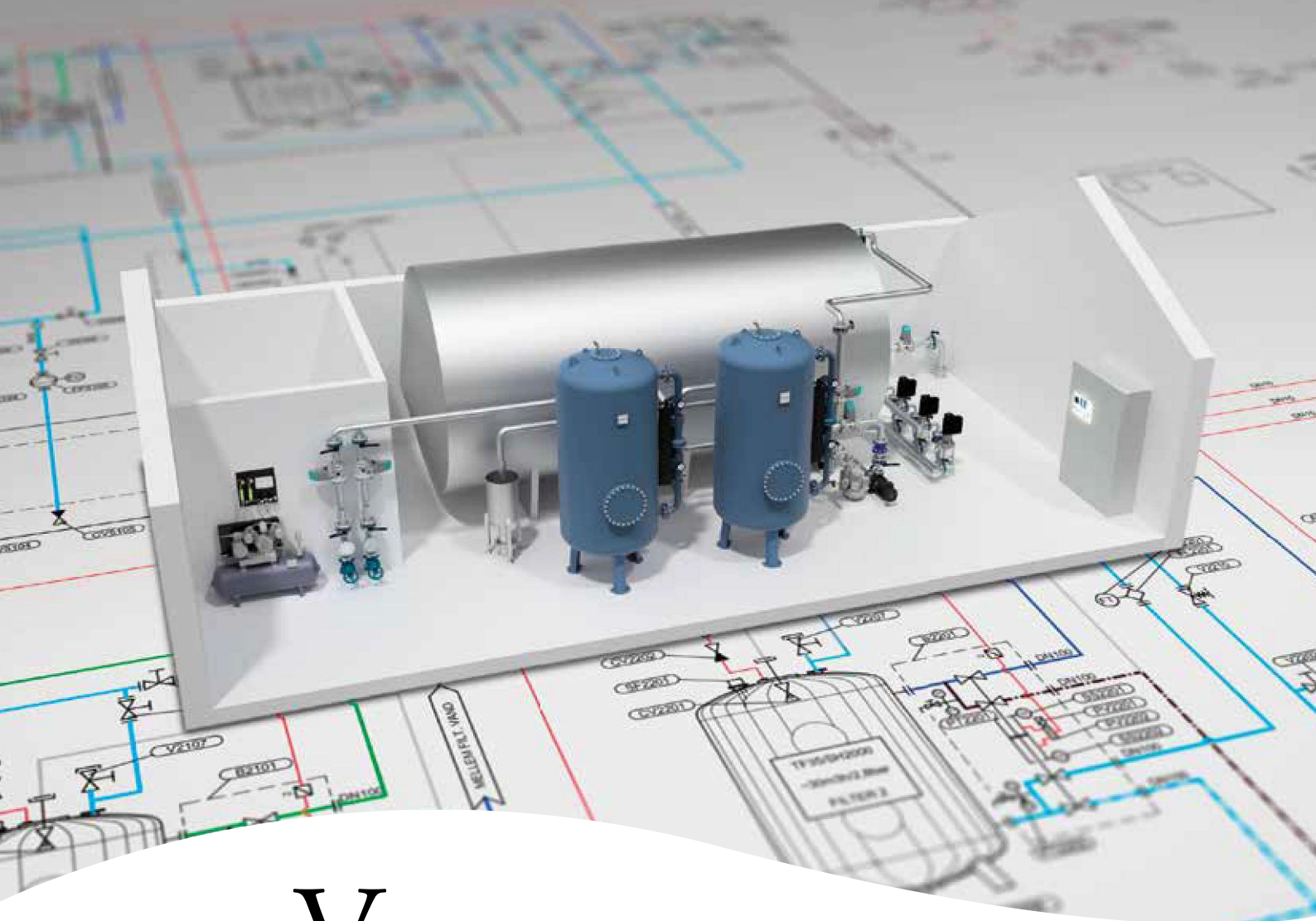

Når sprøjten skal vaskes, eller når sprøjtemidlerne skal fyldes på marksprøjten, foregår det på en vaske- og fyldeplads. Pesticiderne suges op i marksprøjten via et fyldeudstyr for at minimere spild og for at undgå, at sprøjteføreren får de giftige sprøjtemidler på sig. Hvis der bliver spildt, flyder sprøjtemidlet ned i en rist.

Fra risten pumpes væsken videre op i en vandtæt beholder, som en gang om året køres til destruktion.

Vores drikkevand

Med SILHORKO får du en drikkevands-
løsning med en driftsikkerhed og levetid
udover det sædvanlige.

Derudover får du mere end 80 års erfaring
med filtrering af grundvand, og sammen
med dit eget hold af specialister kan vi sikre
kvaliteten af dit, mit og vores drikkevand.

SILHORKO-EUROWATER A/S

Jylland/Fyn: +45 87 93 83 00

Sjælland: +45 48 20 10 00

info@silhorko.dk

www.silhorko.dk

SILHORKO

REN VANDBEHANDLING

Tekst: Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder
Foto: Adobe Stock

Gode råd blev dyre,

da Nordsamsø Vandværk fandt CTA i vandet

Nordsamsø Vandværk står med et kulfilteranlæg til 1.5 mio. kroner, som de købte i sommer på grund af CTA i vandet. Nu hvor grænseværdien for stoffet efter kort tid er tilbage til det normale, står de med et kulfilteranlæg, som de ikke længere har brug for, og en ekstraregning på 1.000 kroner til hver husstand.

I april 2019 lærer vandværkerne et nyt pesticidnedbrydningsprodukt at kende. Nemlig Chlorothalonil-amidsulfonsyre, som også har den mere mundrette forkortelse CTA, og i nyhederne kan man se, at forbrugere i Ledøje må hente vand i dunke, fordi der er fundet CTA i vandet på Ledøje Vandværk. På det tidspunkt er stoffet mistænkt for at være kræftfremkaldende og skadeligt for arveanlæggene.

Finder CTA i boring

Alle vandforsyninger bliver i april 2019 pålagt af myndighederne at kontrollere for stoffet inden 1. november, og det får vandværkerne på Samsø til at reagere.

"Vi tænker på forbrugerne og tester vandet med det samme", siger formand for Nordsamsø Vandværk, Richard Zeuthen, som får sig en ubehagelig overraskelse, da testresultaterne ankommer.

"Vores vandværk bliver i første omgang lukket, fordi der i afgang vandværk er et indhold af CTA på 0,021 mikrogram/L, og kort tid efter finder vi ud af, at stoffet kommer fra en enkelt boring med et indhold på 0,037".

Gode råd blev dyre

Samsø er en ø med et sæsonpræget vandforbrug, fordi mange lægger vejen forbi øen særligt i juli, hvor Samsø Festival løber af stablen, og nu hvor boringen med CTA er ude af drift, kan vandværket ikke levere nok vand til festivalgæsterne.

Nordsamsø Vandværk får derfor en hurtig dispensation til at rense vandet for CTA ved hjælp af aktivt kul.

Vi køber et kulfilteranlæg, og inden for kort tid har vi nok rent vand til alle", siger formanden.

Der går dog ikke lang tid før vandværket får besked om, at Miljøstyrelsen hæver grænseværdien til 0,1 mikrogram /L, fordi CTA alligevel ikke er så farligt som frygtet.

"Vi vidste godt, at det var en mulighed, men vi står i en situation, hvor vi med rettidig omhu har betalt 1,5 million kroner for et kulfilteranlæg på grund af CTA over grænseværdien. Og nu hvor grænseværdien er hævet, og vi ligger under grænseværdien, så har investeringen i kulfilteranlægget vist sig at være unødvendig", siger Richard Zeuthen, som fortæller, at nu hvor vandværket alligevel har brugt penge på

anlægget, så holder de det i drift for at fjerne pesticider under grænseværdien, indtil kullene skal skiftes ud om 2-3 år.

Udover udgiften på kulfilteret har Nordsamsø Vandværk også betalt for et antal vandanalyser, der efterhånden er løbet op i små 100.000 kroner. Udgifterne til kulfiltret og vandprøver svarer til omkring 1.000 kr. pr. husstand.

Find frem til, hvor farlige stofferne er

På Nordsamsø Vandværk ønsker de ikke at komme ud i en lignende situation, hvor de sætter mange ting i gang, fordi Miljøstyrelsen først sænker grænseværdien og derefter hæver den igen. Og formanden siger, at den slags sager kan få bestyrelsen til at sidde lidt på hænderne.

"Næste gang vil vi overveje, hvornår prøverne skal tages, så vi undgår, at situationen gentager sig", siger han.

"Miljøstyrelsen skal tænke over, hvilke konsekvenser det har ude i virkeligheden, når de sænker en grænseværdi midlertidigt. Jeg synes, det må være på sin plads, at myndighederne finder ud af, hvor farlige stofferne er, inden man sætter himmel og hav i bevægelse", siger Richard Zeuthen.

Tekst: Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder
Foto: Adobe Stock

Birkerød Vandforsyning sætter afvikling af sprøjtemidler på dagsordenen

Det blev ikke til et forbud mod sprøjtemidler i Birkerød Vandforsynings indvindingsopland, som forsyningen ellers opfordrede til i et brev til kommunalpolitikere. I stedet for giver kommunalpolitikere grønt lys til andre tiltag, der skal beskytte grundvandet. Formanden for Birkerød Vandforsyning håber nu på, at Christiansborg-politikere straks vil forbyde bekæmpelsesmidler i private haver og på offentlige arealer.

Tilbage i december 2018 kigger Birkerød Vandforsyning bekymret over på vandværkerne i to nabobyer, som har fundet DMS i borerne. På forsyningen ønsker de at forebygge grundvandsforurening med DMS og andre pesticider, og de skriver derfor et brev til kommunalbestyrelsen med en klar opfordring: Forbyd brug af pesticider i hele vores indvindingsopland – også i private haver.

Kommunalpolitikere har taget godt imod brevet, men et forbud bliver det ikke til. Det siger formand for Miljø- og Teknikudvalget i Rudersdal Kommune, Court Møller (B).

”Med den lovgivning, vi har, kan vi ikke forbyde private haveejere at bruge sprøjtemidler, for hvis vi gør det, følger der nogle vanskelige dokumentationskrav med. Kommunen får svært ved at bevise, at forbuddet har til hensigt at afværge en konkret forurening eller forureningsfare, og samtidig er det vanskeligt at bevise, at private ikke bruger sprøjtemidler i deres haver”.

Alligevel sætter et samlet Miljø- og Teknikudvalg i Rudersdal gang i andre tiltag, der skal sikre rent grundvand i kommunen.

”Fra politisk side er vi indstillet på at gå videre med at beskytte grundvandet. For det er da mærkeligt at bruge gift i private haver, når vi nu ser den ene sag efter den anden, hvor der bliver fundet sprøjtemidler i vandet. Man kan spørge sig selv, om vi er i gang med at lave nye fortidens synder”, siger udvalgsformanden.

Politikere har givet grønt lys til, at Rudersdal skal være en giftfri kommune og vil tilmelde sig kampagnen Giftfri Have. Kampagnen, som Danmarks Naturfredningsforening og Landsforeningen Praktisk Økologi står bag, skal hjælpe haveejere med at droppe sprøjtemidlerne.

I Rudersdal har politikere også taget initiativ til at etablere et samarbejde mellem Birkerød Vandforsyning, Novafos, Danmarks Naturfredningsforening og kommunen for at gøre kommunen giftfri på kommunal og privat ejendom.

Udover at kommunen allerede har stoppet med at bruge sprøjtemidler på offentlige arealer, så vil samarbejdspartnerne køre forskellige kampagner for at opfordre private haveejere og dem, der lejer kommunale arealer, til at droppe sprøjtemidlerne.

Positivt at forbrugerejet vandværk får indflydelse

Formanden i Birkerød Vandforsyning Erik Arvin var med til at skrive brevet med opfordringen til politikere.

”Jeg synes, det er positivt og værd at fremhæve, at en forbrugerejet vandfor-

” Man kan spørge sig selv, om vi er i gang med at lave nye fortidens synder”

Formand for Miljø- og Teknikudvalget i Rudersdal Kommune, Court Møller (B)

Birkerød Vandforsyning

Kommune: Rudersdal

Etableret: 1915

Udpumpet mængde:

1.193.103 m³

Forbrugere: 6.086

er professor emeritus i vandforsyning ved DTU Miljø og medlem af Danmarks Naturfredningsforenings vandgruppe i Rudersdal.

Godkendelsesordningen for pesticider er for grovmasket

”I 41% af danske vandværkers drikkevandsboringer er der fundet pesticider eller nedbrydningsprodukter fra pesticider, og i 12% af dem, ligger fundene over grænseværdien. Det viser tydeligt, at godkendelsesordningen for pesticider ikke er god nok”, siger Erik Arvin og fortsætter:

”Godkendelsesordningen er simpelthen for grovmasket, fordi den ikke tager højde for, at moræner ofte er sprækket. Med en sprækket moræne siver pesticiderne lettere ned til grundvandet. Desuden burde man ikke godkende pesticider, der danner nedbrydningsprodukter, som er vanskeligt nedbrydelige, og derfor kan måles i grundvandet. Et eksempel er Roundup, hvis nedbrydningsprodukt AMPA findes mange steder i grundvandet.”

Forbyd bekæmpelsesmidler til privat brug

Ifølge Erik Arvin bør Folketinget indledningsvis forbyde brug af bekæmpelsesmidler i private haver og på offentlige arealer, og derfor er han medstiller af et borgerforslag om netop dette. Og

selvom han tvivler på, at borgerforslaget får 50.000 støtter inden 8. december, så det kan fremsættes i Folketinget, er han alligevel optimistisk.

”I Tyskland og Østrig vil man forbyde aktivstoffet glyfosat, som findes i Roundup, og sammen med borgerforslaget har det været med til at sætte en markant bevægelse i gang på Christiansborg. Jeg gætter på, at der også kommer et forbud her i Danmark. Men det bør ikke alene omfatte Roundup, men alle pesticider til privat brug. Hvis man kun forbyder et stof, så viser historien klart, at forbruget blot overføres til andre stoffer”, siger han.

”Men for at være realistisk, bør man starte med forbud mod den ikke erhvervmæssige brug af sprøjtemidler. Derefter bør der komme forbud mod brug af pesticider i vandforsyningernes indvindingsområder og følsomme naturområder. Endelig bør man undersøge alternativer og konsekvenser for den erhvervmæssige brug grundigt, inden man beslutter sig for yderligere reguleringer,” slutter Erik Arvin.

syning har sat en politisk dagsorden og har haft nærmest afgørende indflydelse på, at en bølge af initiativer, som er endt med giftfri kommune”, siger Erik Arvin, som dog synes, at den politiske løsning med oplysningskampagner i stedet for forbud er utilstrækkelig.

”Vi har fundet spor af pesticider i to af vores boringer, og selvom fundet er under grænseværdien, så kan det være begyndelsen til, at vi finder flere pesticider i vandet. Vi bliver nødt til at tage problemet alvorligt, og jeg tror ikke på, at oplysningskampagner alene kan løse problemet, siger formanden, som også

DE DATA, DU HAR BRUG FOR (NÅR DU HAR BRUG FOR DEM)

Læs mere på ramboll.dk/vandforsyning

RAMBOLL

RAMBOLL LEVERER IT-LØSNINGER, DER KOMBINERER FORBRUGSAFREGNING OG GIS-DATA. DERMED FÅR DU ADGANG TIL VALIDE DATA, NÅR OG HVOR DU HAR BRUG FOR DEM.

Din specialist i brøndboring og totalløsninger

A. Højfeldt er specialister i brøndboring og total-løsninger til vandværker. Vi sikrer rent vand året rundt igennem vores moderne udstyr og højt specialiserede medarbejdere.

- Vandværksboringer
- Sløjfning af gamle boringer
- Renovering af boringer
- Rørføringer i rustfri
- Eftersyn af pumper
- Rensning / Desinficering
- Råvandsstationer
- Hydropuls
- TV-inspektion
- SRO styretavler
- Renovering & nybygning af værker

 A. HØJFELDT A/S

Tlf. 97 12 02 22
www.a-hoejfeldt.dk

- EN DEL AF VAND GRUPPEN A/S

Tekst: Robert Jensen, rådgiver
Foto: Adobe Stock

Stor uenighed om risikoen ved glyfosat

Glyfosat (Round-up) er godkendt til at blive brugt i EU frem til 15. december 2022. Der er derfor igangsat en proces, der skal revurdere stoffet med henblik på en politisk beslutning om, hvorvidt det skal gen-godkendes til fremtidig brug.

Europa

For et par år siden blev lødigheden af EU's Agentur for Fødevarerikkerheds (EFSA) hidtidige vurdering af risikoen ved brug af glyfosat bragt i tvivl i pressen. EFSA forsvarede dog sin vurdering og fastholdt, at det er usandsynligt, at glyfosat udgør en kræftisiko. Der blev i den forbindelse peget på, at EU's vurdering bygger på en stor mængde data og undersøgelser, modsat de påstande, der peger på, at stoffet er kræftfremkaldende, bygger på en enkelt og ikke fuldt videnskabelig undersøgelse.

I modsætning til EFSA finder World Health Organisations (WHO) internationale kræftforskningsinstitut (IARC), at glyfosat formentlig er kræftfrem-

kaldende hos mennesker. WHO + IARC baserer deres konklusion på "begrænsede" data for kræft hos mennesker, men "tilstrækkelige" data for kræft hos forsøgsdyr. Som EFSA henviser IARC til, at der ligger en stor mængde data for videnskabelige undersøgelser til grund for deres konklusion.

Banen er altså kridtet op for en fortsat debat om farligheden af glyfosat – og både fakta og følelser vil uden tvivl spille en stor rolle for, om EU i sidste ende vælger at godkende stoffet til brug i fremtiden.

USA

I USA har en række enkeltpersoner fået tilkendt store erstatninger efter, at de

igennem en årrække har været udsat for direkte eksponering for glyfosat igennem deres arbejde. Domstolene har vurderet, at denne eksponering har givet dem en sjælden form for kræft i huden. Disse sager er altså ikke direkte relateret til fødevarerikkerhed, men viser, at der over hele verden er fokus på glyfosat – et stof der har stor økonomisk betydning for jordbrugs- erhvervene.

Den danske holdning

Den danske miljøminister Lea Wermlin vil ikke umiddelbart følge Østrigs og Tysklands linje og forbyde glyfosat. Først kom Østrig med et forbud mod glyfosat, og i september 2019 meddelte Tyskland, at midlet bliver forbudt fra 2023.

Miljøministeren har bedt Miljø- og Fødevareministeriet om at kontakte de tyske myndigheder for at høre, hvordan det tyske forbud præcis er skruet sammen.

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Ole Joern, Red Star

Indsatsplan og BNBO-aftale:

Hvor der er vilje, er der vej

I Hjerting er der fundet pesticidrester i vandet – og det arbejder man på at håndtere med forskellige metoder, såsom ændret pumpestrategi, blanding af vandet og forberedelser af anlægget til videregående vandbehandling. Det betyder, at vandværkets bestyrelse og driftsleder sammen med Esbjerg Kommune skal træffe beslutninger, som økonomisk set rækker 50 år ud i fremtiden – for investeringerne er store.

Målsætningen for Hjerting Vandværk er, at forbrugerne også om 50 år skal have rent drikkevand. Og på tegnebrættet er der en række aktiviteter, der skal beskytte fremtidens grundvand. Aktiviteterne er beskrevet i indsatsplanen for Hjerting Vandværk og nærområde, og indsatsplanen har været i offentlig høring frem til midten af september. Nu skal den omsættes til handlinger.

Frivillige aftaler er altid at foretrække

"Fra kommunens side går vi ikke som det første ud med påbud om, at konkrete arealer skal tages ud af produktion. Vi foretrækker, at vandværk og lodsejer tager en dialog for at se, om de kan finde frem til en frivillig aftale. Der eksisterer jo allerede en relation mellem de lokale parter, som vi fra kommunens side ikke kan matche. Derfor er indsatsplanen opbygget som en to-trins-raket,

og Hjerting Vandværk har i første fase to år til at indgå frivillige aftaler med lodsejerne. Derefter gør vi status og ser på, om der eventuelt er behov for at eskalere indsatserne. Altså at trække skal-kortet, så vi fortæller Hjerting Vandværk, hvad de SKAL gøre, i stedet for hvad de bør gøre", siger Jakob Top Jørgensen, der er faglig koordinator i Teknik og Miljø i Esbjerg Kommune.

"Vi har haft indflydelse på, hvad der står i indsatsplanen. Og fra vores synspunkt er det en sejr, at ordvalget er ændret fra BØR, som er noget løst i det, til SKAL, som er en meget mere håndfast betydning om, at der skal gøres noget helt bestemt for at beskytte grundvandet," siger Dennis Henneberg-Schrøder.

BNBO-aftalen spænder ben for indsatsplan

"Fra vandværkets side er vi også interesseret i at indgå frivillige aftaler. Vi har en klar strategi for, hvordan og hvornår vi vil foreslå lodsejere at tage specifikke arealer ud af produktion for at rejse skov. Eller det havde vi. For den politiske aftale om BNBO har ødelagt vores strategi, og lige nu er vi slået hjem som en Ludo-brik", siger Dennis Henneberg-Schrøder og uddyber:

"Problemet er, at BNBO'erne er udmålt og meldt ud, og her i vores område er

Et godt råd

Tænk grundvandsbeskyttelse sammen med nye udstykninger

Det kan være en fordel at tænke grundvandsbeskyttelse ind, når kommunen planlægger udstykninger af nye boligområder. Det kræver, at man følger lidt med i, hvilke planer kommunen har.

I Hjerting, som er et område i vækst, tænker man grundvandsbeskyttelse i forbindelse med udstykningerne. Det sker, fordi der er en mulighed for en strategisk lokalplan, der gør det muligt at etablere grønne områder eller skov.

"Jeg har allerede kontakt med planchefen i Esbjerg Kommune, fordi vi har en råvandsledning liggende i de områder, hvor der er eller skal udstykkes boliger. Vi har aftalt, at der bliver etableret nogle grønne sprøjtefri områder, og vi behøver ikke flytte ledningen", siger Dennis Henneberg-Schrøder.

"Ja, det er en god måde at få fokus på grundvandsbeskyttelse, fordi der ikke må sprøjtes i de grønne områder. Sprøjteforbuddet bidrager til langtidsholdbare løsninger. Når et areal en gang er udlagt som skov, vil det i løbet af en årrække blive udlagt til fredskov, og så er vandværkets ledninger eller boring sikret i lang tid", siger Jakob Top Jørgensen.

de meget små. Som jeg ser det, får vi rigtig svært ved at lave frivillige aftaler med lodsejerne, og jeg synes faktisk, at BNBO-aftalen er rigtig skidt – i hvert fald for os. Jeg kan jo ikke udtale mig om, hvordan det er andre steder”.

Dennis Henneberg-Schrøder fortæller, at den boring, hvor der er fundet DMS over grænseværdien, ligger på et større areal. Lodsejeren var positivt indstillet overfor at tage arealet ud af produktion, da man for nogle år siden begyndte at tale om indsatsplanen. Altså inden BNBO-aftalen blev indgået.

”Der er flere dilemmaer forbundet med BNBO-aftalen. For det første er der tale om nogle små jordklatter, som er en anelse større end 25 meter-zonen. Det harmonerer ikke så godt med vores ambitioner for grundvandsbeskyttelsen – vi tænker stort og langsigtet. Landbrugsorganisationerne har informeret lodsejerne om, at de sagtens kan sige ja til BNBO’erne. Og så nytter det ikke, at vi kommer og foreslår, at 13 hektar tages ud af produktion, når landmanden kan nøjes med afgive 1.000 m²,” siger Dennis Henneberg-Schrøder.

Et andet dilemma, som Hjerting Vandværk slås med, er BNBO-aftalens to faser, hvor der i den første skal bruges erstatning og i den anden fase årlig kompensation til lodsejeren.

”Min formand er nået frem til den konklusion, at vi skal vente, til der kommer mere klarhed over, hvad udgifterne til henholdsvis erstatning og kompensation i BNBO-aftalen vil løbe op i. Jeg forstår godt dette synspunkt, og vores formand er nødt til at have fokus på, at vi bruger forbrugernes penge rigtigt. Han er indstillet på, at grundvandsbeskyttelse koster millioner af kroner, det har han jo vist i og med, at vi var klar til at betale for specifikke arealer før BNBO-aftalen. Men hvis vi kan nøjes med at bruge færre penge, så er det at foretrække. Og det er her vi står lige nu, hvor vi kan se den oprindelige mulighed for en frivillig aftale forsvinde som dug for solen”, siger Dennis Henneberg-Schrøder.

Indsatsplanen rummer meget mere end BNBO

”Indsatsplanen rummer mere areal end BNBO-aftalen, og hvis vi ønsker at tage

et areal ud af produktion, skal vi satse på, at det sker gennem indsatsplanen. Som Dennis siger, griber de to ting ind i hinanden og spænder ben for hinanden. Før vi kan gøre noget, skal indsatsplanen vedtages, og der skal komme en BNBO-vejledning fra Miljøstyrelsen”, siger Jakob Top Jørgensen.

Udfordringen for Esbjerg Kommune er dels pesticider, og dels at der ikke er mulighed for at finde nye kildepladser. Derfor er det vigtigt med en effektiv grundvandsbeskyttelse.

”I Esbjerg har vi et mål om at have en halv million kubikmeter vand i overskud, og den mængde er hurtigt brugt, hvis en ny stor virksomhed slår sig ned hos os, eller der skyder en ny bydel op. Derfor kan vi ikke undvære hverken Hjerting Vandværk eller de andre forbrugerejede og kommunale vandværker. Hvis vi om to år – som er den periode, som vandværket har til at indgå frivillige aftaler under BNBO-aftalen – oplever et hul i vandreserven, bliver vi fra kommunes side nødt til at kigge på en endnu skrapere grundvandsbeskyttelse”, siger Jakob Top Jørgensen.

Frivillige aftaler fremmer samarbejdet

Kommunen vil gerne fremme de frivillige aftaler, fordi de er mere fleksible rent forvaltningsmæssigt.

"Det er der en helt lavpraktisk årsag til. Hvis vandværk og lodsejer, som i forvejen har en relation, kan aftale sig frem til, at specifikke arealer skal tages ud af drift, er det bedst, fordi aftalen kan strikkes sammen, så begge parter oplever, at de har vundet ved det", siger Jakob Top Jørgensen og peger på et eksempel fra Ribe-egnen.

For at fremme et grundvandsbeskyttelses-projekt fik ejerne af det areal, hvor der blev rejst skov, jagtretten eksklusivt, og samtidig fik han rejst skoven gratis.

"Næste gang vandværket kommer med et nyt projekt – måske for at etablere en boring – så er den lodsejer venligt stemt, fordi han føler sig godt behandlet. På den måde er psykologi, geologi og grundvandsbeskyttelse et rigtig godt trekløver", siger Jakob Top Jørgensen.

En anden årsag til, at Esbjerg Kommune gerne vil satse på de frivillige aftaler er, at de er mere fleksible.

"Hvis vandværk og lodsejer ikke kan blive enige, skal vi fra kommunen ind i en meget forvaltningstung procedure med ekspropriationslignende vilkår, fordi vi ikke må krænke ejendomsretten. Lad os sige, at vi lægger en restriktion om, at der ikke må sprøjtes eller gødes på et givet areal, så skal vi meget nøjagtigt beskrive, hvilke aktiviteter der ikke må foregå. Vi kan ikke kræve, at der rejses skov på arealet, fordi lodsejeren har metodefrihed, når han bliver tvunget til noget", siger Jakob Top Jørgensen. Derfor lægger kommunen i indsatsplanen op til to trins-raketten, hvor vandværket kan forsøge at indgå frivillige aftaler om grundvandsbeskyttelse uden indblanding fra kommunen.

Den gode kemi

Selv om Jakob Top Jørgensen repræsenterer kommunens "vandpoliti" med licens til at udstede påbud og sanktioner, så betragter Dennis Henneberg-Schrøder ham mere som en sparringspartner.

"Vi mødes løbende i vandrådet og taler sammen. Det er afgørende for samarbejdet, at vi kender hinanden og respekterer hinandens roller", siger Dennis Henneberg-Schrøder.

"Dennis taler rigtig meget – det gør jeg også – men det gode ved det er, at vi deler nyttig viden. Dennis er meget åben om, hvad han gør på vandværket, og derfor er jeg også tryk ved, at der er styr på tingene på Hjerting Vandværk. Det hænder også, at Dennis ringer og spørger, om jeg ikke lige kan smutte forbi, fordi han har noget han vil vise mig. I det omfang tiden tillader det, så gør jeg det. Esbjerg Kommune er ret lille på vandområdet – der er udelukkende 13 forbrugerejede vandværker – det betyder, at vi har lidt mere tid til at dyrke relationerne med vandværkerne, end andre kommuner måske har mulighed for. Jeg synes, vi er i god øjenhøjde med vores vandværker her i kommunen", siger Jakob Top Jørgensen.

VANDBÆRENDE INNOVATION

Stadig flere vandværker kobler fjernaflæsning på deres målerpark.
Det gør de for at forenkle aflæsning, men også for at minimere vandspild.

Overvejer I også fjernaflæsning? TEMETRA fjernaflæsning er en mobilløsning. I behøver ikke at opsætte antenner eller dataopsamlere. Målerne leveres med driftsklare radiosendere og kan aflæses, så snart de er installeret - direkte fra bilen. TEMETRA præsenterer jeres data tydeligt og letforståeligt og informerer også om lækager, tilbageløb og lign., som kræver opmærksomhed.

Overvejer I også fjernaflæsning?

Så kontakt FLONIDAN på tlf. M: +45 51 85 66 47 for en uforpligtende demonstration.

Af Stine Bærentzen, kommunikationsmedarbejder

Grundvandssamarbejde

11 vandværker hjælper hinanden med at beskytte grundvandet

På det lille forbrugerejede Uggelhuse Vandværk med 253 forbrugere kunne de ånde lettet op. Normalt tester de vandet for de obligatoriske cirka 40 stoffer, men denne gang valgte de at screene borerne for 360 forskellige pesticider, og resultatet er ligeså klart som vandet: Ingen pesticidrester.

"Vi har godt vand her på vandværket, men screeningen viser kun et øjebliksbillede af, hvad der er i vandet, så for at undgå problemer med pesticider i fremtiden, giver det god mening at sætte gang i initiativer til at beskytte grundvandet, så vi undgår pesticidforureninger i fremtiden", siger vandværkets formand Anker Boje, som også er bestyrelsesmedlem i vandrådet i Randers og medlem af Randers Byråd for Socialdemokratiet.

Samarbejde er vejen frem

For Anker Boje giver det god mening at beskytte grundvandet i samarbejde med andre vandværker.

"For et lille vandværk som vores er det vigtigt at samarbejde med andre vandværker, så vi bliver ved med at kunne drive et selvstændigt vandværk", siger Anker Boje, som allerede har flere års gode erfaringer med at samarbejde med Kristrup Vandværk om administration.

Derfor har han i regi af vandrådet været med til at starte et grundvandssamarbejde, hvor 11 vandværker i kommunen – inklusiv Uggelhuse Vandværk – hjælper hinanden med at passe godt på grundvandet.

Billigere at forebygge end at rense

Det nye grundvandssamarbejde i Randers hedder Vandplanudvalget, og de vandværker, der er med i samarbejdet, betaler 50 øre pr. kubikmeter vand i kontingent. Det svarer til mellem 60 - 80 kroner årligt for en gennemsnitsfamilie.

"Jeg tror, at det på den lange bane er langt billigere at forebygge forurening af grundvandet end at rense vandet for pesticidrester", siger Anker Boje.

Vandplanudvalget har konstitueret sig med en bestyrelse, og nu hvor udvalget er sat i verden, trækker Anker Boje og de andre initiativtagere fra vandrådet sig tilbage. I vandrådet fortsætter de med vandrådsopgaverne sideløbende med, at Vandplanudvalget sætter gang i samarbejdet om at beskytte grundvandet.

En god ting at være med i et stærkt samarbejde

Vandplanudvalgets formand Ole Quorning, som også er afdelingschef i det kommunalt ejede forsyningsselskab Vandmiljø Randers, nævner især en konkret opgave, som udvalget skal til at tage fat på.

"Når kommunen er færdig med at gennemgå BNBO-områderne, tilbyder vi medlemmerne af udvalget, at vi tager dialogen med lodsejerne på deres vegne", siger Ole Quorning, som ser flere fordele i samarbejdet.

"Randers Kommune har den holdning, at den decentrale vandforsyning

skal fastholdes, og hvis flere mindre vandværker skal undgå at dreje nøglen om, bliver de nødt til at samarbejde på en række områder. Når det kommer til grundvandsbeskyttelse, er samarbejde oplagt", siger han og fortsætter:

"Mange vandværker henter grundvand fra de samme magasiner, og for grundvandet betyder det ikke noget, om det flyder fra det ene vandværks forsyningsområde og videre til et andet vandværks. Derfor giver det mening at samarbejde".

"Jeg kan godt møde holdningen fra vandværker om, at de ikke har brug for at være med i Vandplanudvalget, fordi de ikke har problemer med vandkvaliteten, og det er også et fair argument. Men det er min forventning, at alle vandværker – også dem der p.t. har god vandkvalitet – vil blive mødt med krav om indsatser i forbindelse med grundvandsbeskyttelse, og så er det godt at være med i et stærkt samarbejde. Samtidig synes jeg, at alle i kommunen har ret til at få godt vand, og derfor giver det mening, at de vandværker, der ikke har problemer med pesticider ud fra et solidaritetsprincip, hjælper andre vandværker med at forebygge", siger han.

Det er frivilligt for vandværkerne at være med i Vandplanudvalget, men Ole Quorning håber, at flere vandværker vælger at være med.

Vi har mere end 100 års erfaring med at hente rent drikkevand op fra undergrunden

- Brøndboring
- Tilstandsvurdering af boringer
- Service og regenerering af boringer
- Udforing af boringer
- Rustfrit arbejde og råvandsstationer
- Sløjfning af boringer og brønde

Brøndboringsfirmaet Brøker A/S

Spånebak 7 · 4300 Holbæk · Telefon: 5944 0406
thomas@broeker.dk · www.broeker.dk

STOP KALKEN – GARANTERET VIRKNING

Spar penge, tid og vedligehold – Godt for miljø og mennesker

Ingen service eller vedligeholdelsesudgifter

Længere levetid og mindre vedligehold af installationer, pumper, ventiler m.m.

10 års produktgaranti ved køb

Stopper og nedbryder kalkaflejringer

Ingen forskel i smagen på vandet

Aflastning af miljø ved brug af mindre energi og ingen kemi

Vi værner om det danske drikkevand samt miljøet
–Derfor kemifri vandbehandling

Kontakt os for mere information på Tlf. 70 60 56 00 eller se mere på www.lagur.dk

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Adobe Stock

Grundvandet skal screenes for mere end 400 stoffer

Miljøstyrelsen går i gang med at screen grundvandet for 408 pesticidstoffer. Screeningen vil foregå i de 250 borer i grundvandsovervågningen (GRUMO), som er fordelt over hele landet.

Vent med den store analysepakke

Allerede i dag tilbyder laboratorierne analysepakker, som omfatter de 408 stoffer, som Miljøstyrelsen nu begynder at screene for.

Danske Vandværker anbefaler imidlertid, at I venter med at udtage prøver efter den nye og store analysepakke, indtil screeningen er færdig.

Resultatet af Miljøstyrelsens screeningsrunde bliver samlet i en rapport, som forventes af blive offentliggjort i løbet af foråret 2020.

Vandpanel

I Miljøstyrelsens Vandpanel, som Danske Vandværker er medlem af, er man blevet enige om at koordinere kommunikationen mellem parterne. Det skal sikre, at der ikke skabes unødigt usikkerhed om drikkevandets kvalitet, før man har specifik viden om screeningsresultaterne samt tidsplan for udtagning og analyse af givne stoffer.

Overvejelser om brug af udvidet vandbehandling

Overvej I at søge om lov til at bruge udvidet vandbehandling, så er det en god idé at gå i dialog med kommunen så tidligt i processen som muligt.

I skal redegøre for, at den metode til videregående vandbehandling, I vil bruge, er den bedste både i forhold til teknik, miljø, økonomi og sundhed.

Ansøgningen om brug af videregående vandbehandling tager udgangspunkt i:

- 1: De forsyningsforhold, som I har nu.
- 2: De udfordringer, som I ønsker at løse ved hjælp af videregående vandbehandling.
- 3: Den/de tekniske løsninger, som kan løse jeres udfordring.
- 4: Hvordan I vil sikre forsynings-sikkerheden, mens videregående vandbehandling etableres, og når den valgte teknologi er sat i drift.

Kig i vejledning om videregående vandbehandling – der er mange gode råd og værktøjer, der hjælper dig på vej.

Kilde: Vejledning om videregående vandbehandling, Miljøstyrelsen, Oktober 2019

Den miljørigtige måde at komme kalkproblemerne til livs - mere end 25 års erfaring!

KALKKNUSEREN

Endelig forstår
videnskaben, hvad der sker
på molekylenniveau når vand
påvirkes af lyd - og ja det virker!
Læs mere på hjemmesiden

VANDVÆRKER • INDUSTRI • HOSPITALER • PLEJEHJEM • HOTELLER • EJENDOMSKOMPLEKSER • PRIVATBOLIGER

Kalk i vandet giver store problemer, men heldigvis er der en nem løsning

Ved at behandle drikkevandet med Kalkknuseren, ændrer kalken struktur så den ikke længere aflejres i rør, vandhaner, el-kedler, toiletter, varmelegemer i vaskemaskiner mv.

KALKKNUSEREN løser kalkproblemerne:

- INGEN brug af kemikalier
- Ingen løbende vedligeholdelse
- Rengøringen bliver lettere
- Grogrundlaget for biofilm og legionella fjernes
- De sundhedsmæssige fordele ved kalk i drikkevandet bevares
- Gamle kalkaflejringer løsner sig overalt i ledningsnettet
- Levetiden forlænges for vaskemaskiner, opvaskemaskiner m.v.
- Sparer energi og mindsker derved CO²-udledningen

Læs mere og bestil på www.kalkknuser.dk

AMTechAquaMiljø ApS ■ Tlf. 44 94 33 08 ■ info@kalkknuser.dk

AMTechAquaMiljø
kalkknuser.dk

Vi er DI-Trykluft

Vi er eksperter i oxygen- og nitrogenanlæg, kompressorer og trykluft til industrien.

Vi har landsdækkende service og vedligehold af alle mærker, hele døgnet, alle ugens 7 dage, hele året.

 Industriel Trykluft
DI-Trykluft

Tlf.: 5556 5615 • di-trykluft.dk

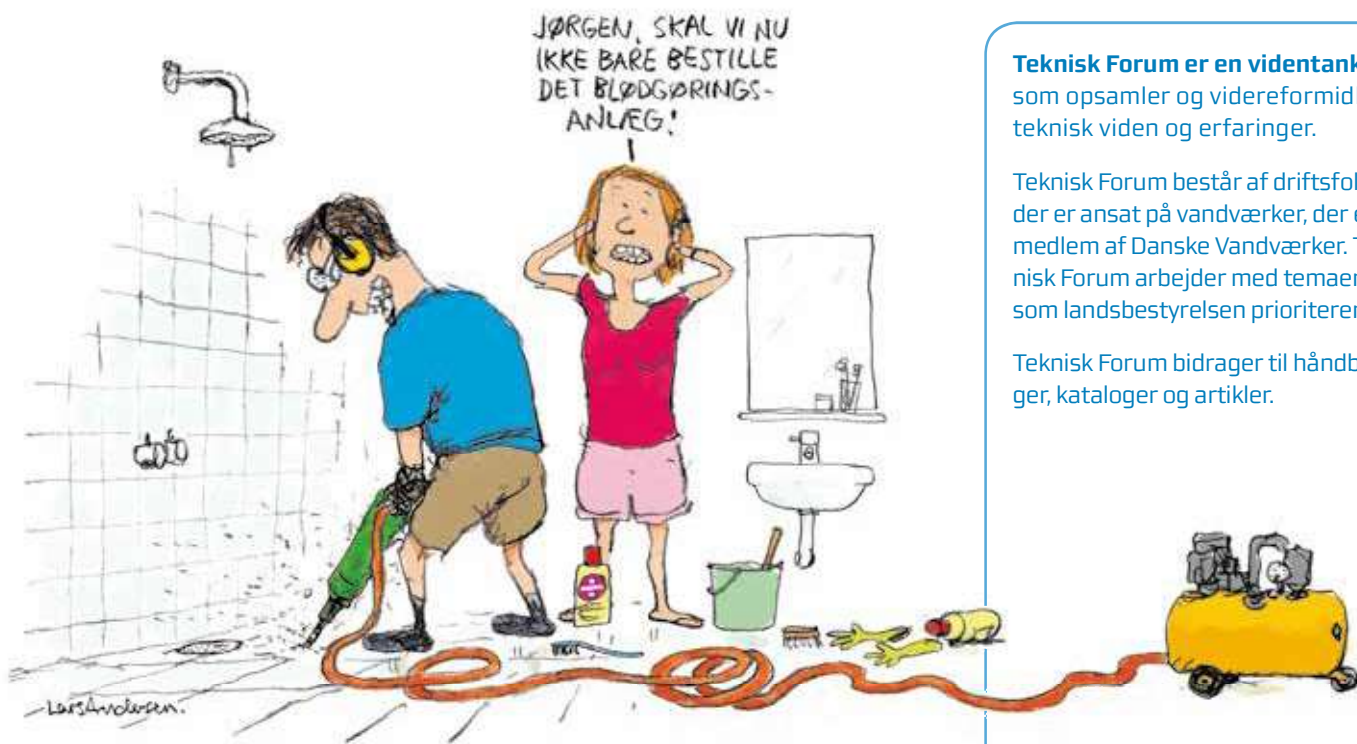

Oxygen- & Nitrogenanlæg

Landsdækkende døgnservice

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Tegning: Lars Andersen

Katalog om blødgøring af drikkevand

I store dele af landet er indholdet af kalk og magnesium højt. Det betyder, at drikkevandet er temmelig hårdt (hårdhed på over 12 °dH). I nogle områder ses hårdhedsgrader på over 30 °dH.

Teknisk Forum har udarbejdet kataloget for at hjælpe bestyrelser og forbrugere på vandværket med at beslutte, om det er en god idé, at etablere central blødgøring på vandværkerne.

Kataloget tager blandt andet udgangspunkt i allerede eksisterende litteratur og har fokus på følgende emner:

- Sundhed
- Vandkvalitet
- Økonomi
- Geografi.

Teknisk Forum er en videntank, som opsamler og videreformidler teknisk viden og erfaringer.

Teknisk Forum består af driftsfolk, der er ansat på vandværker, der er medlem af Danske Vandværker. Teknisk Forum arbejder med temaer, som landsbestyrelsen prioriterer.

Teknisk Forum bidrager til håndbøger, kataloger og artikler.

Teknisk Forum har også udarbejdet:

- **Konsekvensberegner:** Værktøj til at beregne økonomiske konsekvenser for både vandværk og landmand, når man frakobler sig et vandværk.
- **Sådan sænker I energiforbruget:** Katalog med inspiration til energioptimering de rigtige steder på vandværket.
- **Værktøj til løbende indsamling af data til performance benchmarking.**
- **Grundvandssænkning:** Artikel om grundvandssænkning med sugespidsanlæg.

Medlemmerne af Teknisk Forum vælges på generalforsamlinger i Danske Vandværkers fem regioner.

Tekst: Dorte G. Rasmussen, pressemedarbejder
Foto: Anders Ole Olsen, Sjællandske Medier

Sådan får du dit vandværk i spalterne

Vandposten har sat Bjarne Stenbæk, som er områderedaktør på Sjællandske Medier i Sorø, stævne for at få et indblik i, hvordan vandværkerne kan blive omtalt i avisen. Bjarne Stenbæk lægger ud med en meget opmuntrende udtalelse:

"Vand er faktisk ret interessant, så vandværkerne skal absolut ikke holde sig tilbage. Jeg tror ikke, at ret mange danskere ved, hvordan de får vand i hannerne. Så rent journalistisk er det absolut relevant at fortælle læserne, hvordan det hele hænger sammen på vandværket. Vand er jo rigtig vigtigt, og der er mange gode historier om vand og vandværk".

Der er ingen tvivl om, at det er den mest fantasirige, som får mest omtale i pressen".

Den gode historie

Vil man i pressen, gælder det om at have en god historie. Og holdes der for eksempel byfest, eller sker der andre ting i lokalområdet, så kan vandværket koble sig på eventen og invitere både presse og forbrugere indenfor.

"Sker der noget særligt på vandværket, kan arrangementet ofte blive nævnt i spalterne. Vi kan i sagens natur ikke deltage i alle arrangementer, men vi fortæller i hvert fald gerne, hvis borgerne kan få adgang til vandværket og på den måde lære noget om driften af vandværket", fastslår områderedaktøren.

Forbrug kan være en god historie

En anden ting, som redaktionerne godt kan lide, er interessante fakta om vand. For eksempel er det ret spændende, at man på vandværket kan følge med i, hvornår vi bruger henholdsvis meget og lidt vand.

"Den varme sommer forrige år var også en god historie for os. Vi fortæller gerne om vandingsforbud fra et specifikt vandværk. Det kan nemlig godt være relevant for andre forbrugere, også selv om det ikke gælder for dem. Jeg tror, at de fleste af os gerne vil gøre det rigtige. Så hvis vi hører om et vandværk, der har problemer med at levere vand på grund af tørken og indfører forbud mod havevandig, så tilpasser vi vores opførsel og begynder sandsynligvis også selv at spare på vandet. Også selv om det måske ikke lige er et problem dér, hvor

De journalistiske kriterier for en god historie - skåret helt ind til benet

- K:** Konflikt. A siger sådan, mens B siger sådan. Der er altså forskellige synspunkter i en sag.
- A:** Aktualitet. Er det noget, som sker nu eller i den nærmeste fremtid. Er det oppe i tiden?
- V:** Væsentlighed. Er det noget, som vedrører mange. Er det vigtigt?
- I:** Identifikation. Kan jeg se mig selv i historien og for eksempel tænke – bare det var mig, eller godt det ikke er mig?
- S:** Sensation. "Har du hørt, har du hørt". Er der noget helt nyt og epokegørende, eller er det noget, alle taler om.

Jo flere af ovenstående elementer der er til stede, jo bedre er historien.

vi bor. Og et eller andet sted er det vel bedst, hvis vi selv adfærdsregulerer", fastslår Bjarne Stenbæk.

Udvidelser og navnestof er interessant

"Vi vil også gerne skrive om udvidelser på vandværket, og hvis der er kommet nye mennesker i bestyrelsen. Vi skriver også meget gerne om jubilæum, spe-

/// Når der udstykkes grunde, eller når en stor lokal virksomhed udvider, så kan en journalist godt spørge sig selv, om det mon har betydning for vandværket. Skal det udvide, eller kan det håndtere det større forbrug?

Bjarne Stenbæk, som er områderedaktør på Sjællandske Medier i Sorø

/// Jeg ved godt, at mange mennesker siger, at vi kun vil skrive om en sag, hvis noget er gået galt. Og der er da heller ingen tvivl om, at en rutinemæssig køretur fra Sorø til Slagelse vil blive mere interessant rent pressemæssigt, hvis der sker en ulykke, for det er det usædvanlige, som er interessant. Så selvfølgelig er forureningssager også interessante at fortælle om".

cielt hvis det er bundet op på en person, som kan fortælle noget om, hvordan tingene var før i tiden. Der ligger mange gode historier gemt hos mennesker med en lang karriere. Navnestof er generelt set et hit på redaktionerne", fortæller områderedaktøren.

/// På dagsordenen fra Sorø Kommune kan vi se, at politikerne er meget optaget af forskellen i vandpriserne og i de omkostninger, vandværkerne opkræver i forbindelse med åbning og lukning af vand".

Kontakt os på alle måder

Når det gælder om, hvordan vandværket skal kontakte medierne, er Bjarne Stenbæk ganske klar i mælet:

"Vandværkerne kan kontakte os på den måde, det passer dem bedst. Det kan ske på mail, telefon eller personlig henvendelse på redaktionen. Naturligvis kan vi ikke dække alle historier, og nogle gange er der bare så meget stof at vælge imellem. Andre gange sker der ikke så meget, og så er der gode chancer for at komme igennem nyhedsstrømmen.

Lykkedes det ikke, skal man absolut ikke lade sig kyse, men bare prøve igen på et senere tidspunkt. I det hele taget må vandværket hellere henvende sig en gang for meget end en gang for lidt".

Tankinspektion med rengøring!

Vi har siden 2001, arbejdet med **inspektion** af rentvandstanke og højdebeholdere på vandværker, over hele landet.

Rengøring af tankbunden udføres samtidigt, Og det gøres mens værket er i drift.

Du får en sagkyndig vurdering af tanken, samt **tilstandsrapport** med billede og videomateriale, som bruges overfor myndigheder.

Ring gerne for spørgsmål, eller se vores hjemmeside, for meget mere info.

www.jh-dyk.dk

TLF. 4082 3000

JH-Dyk. Dykker og inspektionsfirma.

Bjarkevej 12 • Skovby • 8464 Galten • Tlf.: 40 82 30 00 • jh@jh-dyk.dk

Godkendt til drikkevand

GODKENDT
TIL DRILLEKVVAND

Ny bekendtgørelse sikrer vores drikkevand

Hos JCH finder du en af de sikreste afspærringsventiler der findes. Vores produkter er af den kendte høje kvalitet og VA-godkendte.

Kontakt os og hør mere om den nye bekendtgørelse vedr. byggevarer i kontakt med drikkevand.

En løsning der holder vand

JCH A/S . TLF. 75 85 84 08 . JCHANSEN.DK

ISO 9001:2008

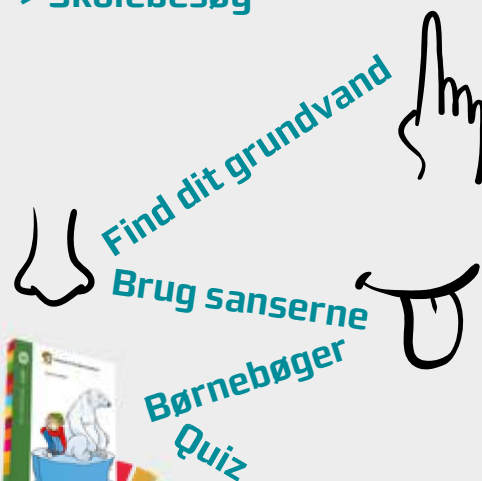

Gode råd til skolebesøg på vandværket

Vandværkerne vil gerne være med, når der er grundvand og drikkevand på skoleskemaet, og de fleste vandværker tilbyder foredrag og rundvisning på vandværket til skoleklasser.

Vi har samlet et overblik over materialer, som andre organisationer og vandværker har udarbejdet til skoleelever. Du kan finde materialer og idéer på

danskevv.dk > Viden Om
> Skolebesøg

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Den gode pressemeddelelse

Områderedaktør Bjarne Stenbæk synes, at vandværkerne generelt er gode til at informere forbrugerne om forureninger på vandværket. Men han synes, at der er så mange andre gode historier i drikkevandet.

Op de historier bør vandværket fortælle. Her kommer en opskrift på, hvordan vandværket kan skrive en pressemeddelelse til en redaktion. Pressemeddelelsen skal vække journalistens opmærksomhed, så din historie bliver omtalt.

Den fylder typisk én A4-side og indeholder:

Dato

Overskrift

En fængende linje, der lokker journalisten til at læse mere.

Indledning

Her opsummerer du historien på tre-fem linjer, som giver et hurtigt overblik over: Hvem, hvad, hvornår, hvorfor, hvordan.

Brødtekst Her folder du historien ud med flere informationer. Brug gerne citater fra for eksempel formand eller driftsansvarlig på vandværket. Det er en god idé at opdele teksten i mindre afsnit med overskrifter.

Kontaktinformation

Det er meget vigtigt, at du skriver navn og mobilnr. på den person, journalisterne kan kontakte for yderligere oplysninger. Husk at vedkommende skal være til at få fat på.

Historien og nyheden ligger i vinklen

Du bør være meget direkte og konkret:

En god case er ofte lig med en god historie

Det er en god idé at fremhæve, at du har en case, som journalisten kan skrive om i sin historie. Hvis du også kan levere billeder af personen, er det rigtig godt.

Holder vandværket for eksempel åbent hus for skolebørnene, så spørg forældrene til en af deltagerne, om pressen eventuelt må kontakte deres barn for at høre, hvordan det var at besøge et vandværk. Husk at give kontaktoplysninger til journalisten.

Ord er vigtigere end udseende

Din historie bliver valgt ud fra det, du skriver, så brug ikke tid på at sætte din tekst op i spalter så den ligner en artikel.

Tit vil journalisten gerne kopiere din tekst, og det korte af det lange er, at jo nemmere du gør det for journalisten, jo større er sandsynligheden for, at du får din historie igen. Brug tiden på at gøre din historie så skarp og interessant som muligt, og send din pressemeddelelse som et almindeligt word-dokument – **ikke som en pdf.**

Do

"Jeg vil fortælle at..."

Jeg vil fortælle, at vores vandværk har fordoblet antallet af forbrugere gennem de sidste tre år. Der er fordi at...

Vandværket fylder ti år. Det fejrer vi ved vores generalforsamling, hvor vi som noget nyt...

Don't

"Jeg vil fortælle om..."

Jeg vil fortælle om udviklingen i vores medlemstal.

Jeg vil gerne fortælle noget om vores generalforsamling.

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Adobe Stock

Samarbejde:

Det gør vi da, fordi det giver mening

Gram Vandværk har de seneste 10 år arbejdet tæt sammen med Gram Fjernvarme om både driften og administrative opgaver.

"Samarbejdet fungerer rigtig fint og giver god mening, for det kræver en hel del at passe et vandværk i dagens Danmark. Vi køber en række ydelser af Gram Fjernvarme til faste priser, og vi er meget tilfredse med ordningen.

De ydelser, vi køber, er blandt andet en døgnvagts-ordning og almindelig support af driften, og to af fjernvarmeværkets VVS'ere håndterer dette arbejde. VVS'erne rykker også ud, når der opstår ledningsbrud", siger Svend Aage Hansen, der er formand for Gram Vandværk.

"Selv om vi samarbejder, er vi to selvstændige selskaber med hvert vores CVR-nummer og hver vores bestyrelse. Vi blander ikke tingene sammen. Og sådan skal det være", pointerer Svend Aage Hansen.

Målerne på vandværket og fjernvarmen kører på det samme net inde i Gram by, så her opnår de to samarbejdspartnere en gevinst, når målerne skal aflæses, da det foregår i én samlet arbejdsgang.

Administrative opgaver

Gram Vandværk køber også administrative ydelser fra Gram Fjernvarme

såsom udarbejdelse af regnskaber og opkrævninger hos forbrugerne.

"Det kræver i særdeleshed noget ekstra, når man pumper 250.000 m³ vand ud til forbrugerne om året, og dermed er omfattet af vandsektorloven. Der er regnskab, indberetninger til Forsyningssekretariatet og meget andet, som kræver indsigt, og Fjernvarmeværket udfører de fleste sager for os", siger Svend Aage Hansen.

Driftsleder Lars M. Damkjær på Gram Fjernvarme refererer i alle sager direkte til Svend Aage Hansen.

"Hver anden måned gennemgår jeg regnskabet og fakturaer med ham for at have føling med tingene, ligesom vi taler om vedligeholdelsesprojekter, der enten skal i gang eller allerede kører. Desuden modtager jeg på SMS løbende orientering om vandværkets drift, så jeg føler mig velinformeret. Ligeså deltager driftslederen i bestyrelsesmøderne, og på den måde kan alle bestyrelsesmedlemmerne stille spørgsmål og få svar", siger Svend Aage Hansen.

Nye i bestyrelsen

Svend Aage Hansen er uddannet elek-

Andelsselskabet Gram Vandværk

Kommune:

Haderslev

Udpumpet mængde:

250.000 m³

Forbrugere: 1.500

triker og el-installatør og har tidligere arbejdet på Gram Vandværk som elektriker, men for nogle år siden blev han overtalt til at tage formandsposten.

”Det kan være svært at få nogle til at gå ind i bestyrelsesarbejde, men indtil videre har Gram Vandværk ikke oplevet den slags problemer. Bestyrelsen består af fire mænd og en kvinde, og jeg vil tro, at der inden for nogle år vil ske udskiftning i vores bestyrelse. Her på egnen bruger vi ekstra tid på at pendle ud af

byen for at gå på arbejde, så det kan knibe med at få tid. Det kan også være umuligt at være tilstede, hvis der opstår et ledningsbrud. Når der er styr på driften, som der er hos os via samarbejdsaftalen med fjernvarmen, kan vi ildsjæle i bestyrelsen bruge tiden på de overordnede linjer for, hvordan vandværket skal udvikle sig”, siger Svend Aage Hansen.

Vandværket er nyrenoveret

Vandværket i Gram blev bygget i 1929 og renoveret i 2013, og det består i dag af et lukket system for at fremme høj hygiejne. Undervejs er der bygget endnu et vandværk, da forsyningsområdet voksede markant i 1980'erne, så vandværket i dag består af to anlæg på to lokationer.

”Begge anlæg kan hver især forsyne alle 1.500 forbrugere, så vi er godt sikret, hvis der skulle opstå forurening eller ledningsbrud. Heldigvis har vi ikke fundet pesticider i vores vand, som vi henter i 120 meters dybde”, siger Svend Aage Hansen og fortsætter:

”I øjeblikket er vi ved at lægge en 2,5 km lang vandledning til et af nabovandværkerne. Da det lokale spildevandsselskab PROVAS alligevel skulle grave vejen op, fik vi i samråd med naboværket arrangeret, at der kunne lægges en ny vandledning samtidigt. Så nødforsyningen til deres forbrugere er også sikret”.

Det kendetegner et godt samarbejde

- Løbende information om status på drift og udviklingsprojekter.
- Faste aftaler om opgaver og priser, så der ikke opstår tvivl.
- Selv om man samarbejder, kan man sagtens fastholde selvstændigheden.
- Løbende dialog med hele bestyrelsen.

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Privat

8 skarpe til en vandværksmand

1 Hvorfor er du med i bestyrelsen i vandværket?

Jeg er gået på efterløn nu, men hele mit arbejdsliv har jeg beskæftiget mig med telekommunikation og elforsyning. Så teknikken trækker selvfølgelig. Men det var interessen for vandværket – at vi har vores eget vandværk og har medindflydelse på, hvordan det bliver drevet. Og selvfølgelig at vi kan og skal levere kvalitetsdrikkevand. Det var det, der fik mig med i vandværkets bestyrelse for 30 år siden, og jeg har været formand i 26 år.

2 Hvad er mest tilfredsstillende ved at være med i bestyrelsen?

Det mest tilfredsstillende er, når tingene fungerer og alt virker, som det skal, og forbrugerne er tilfredse.

3 Hvad er det mest udfordrende ved at drive et vandværk?

Ingen tvivl. Det er de nye regler og bestemmelser, der kommer hele tiden fra både staten og kommunen.

Heldigvis er der god hjælp at hente i Danske Vandværkers nyhedsbrev og Vandposten. I Vejle Vandråd taler vi også meget om de nye ting, vi skal forholde

os til, og vi prøver at hjælpe hinanden så godt vi kan. Jeg deltager også i en del kurser – aftenkurser om vandanalyser, vandværksjura og udbudsmaterialer – for blot at nævne nogle. Vi bruger Danske Vandværker rigtig meget, så jeg kan varmt anbefale at være medlem.

4 Hvad er jeres vision for vandværket de næste 10 år?

Den overordnede vision er, at vi skal levere godt kvalitetsvand, og at vores priser skal matche de omkringliggende vandværker eller være lavere. Ellers har vi ikke nogen berettigelse, for vi ligger i et område, hvor vi kan blive overtaget af et meget stort vandværk. Lige nu er vores vandpris billigere, men vi går ikke på kompromis med sikkerhed og kvalitet. Vi kan holde prisen nede, blandt andet fordi vi ingen ansatte har, men køber rådgivning eksternt, når vi har behov for det. Og så driver vi vandværket som et bestyrelses-femkløver, hvor jeg som formand og driftsleder får et mindre honorar.

5 Hvad kendetegner en god vandværksmand eller -kvinde?

Rettidig omhu, hvilket jo er mange forskellige ting. Jeg mener, at man skal vedligeholde sit vandværk, som man vedligeholder en flyvemaskine eller helikopter. Man skal regelmæssigt føre

Gert Munch Sørensen
Formand

Vandværk:
Vinding Vandværk

Forbrugere: 271

Kommune: Vejle

Udpumpet mængde:
ca. 30.000 m³
– med udbygningen
forventes det dobbelte.

eftersyn, og man skal helst finde fejlene, inden de bliver kritiske i borer, pumper og ledninger.

6 Hvad kan holde dig vågen om natten?

Faktisk ikke noget. Vores vandværk er bygget op i to parallelle anlæg, som forsyner hver sin del af byen. Men vi kan lynhurtigt koble anlæggene sammen, hvis vi får et driftsstop i det ene anlæg.

Vi har heldigvis ikke fundet pesticider i de mange prøver, vi efterhånden har taget. Vi indvinder vandet fra et magasin, der er rimeligt godt beskyttet. Men hver gang, der kommer et nyt stof, så kan jeg godt få urolige stunder for, hvad nu hvis vi finder det hos os?

7 Hvad er du mest stolt over at have bidraget med i vandværksarbejdet?

Jeg er stolt af, at vi har et tip-top moderne vandværk fra 2014. Det er bygget efter de nyeste principper med to parallelle anlæg. Og så har vi en fin driftssikkerhed, god vandkvalitet, en konkurrencedygtig pris og tilfredse forbrugere.

8 Hvor ser du dig selv om fem år i vandværkssammenhæng?

Jeg håber, at jeg er trådt et skridt tilbage og er blevet næstformand eller måske menigt medlem af bestyrelsen. Lige nu har vi ikke en afløser i kikkerten, men der er en stor udbygning af vores forsyningsområder i gang, så i løbet af få år kommer vi op på godt 500 forbrugere. For bare 2-3 år siden var vi kun 195. Når der kommer flere forbrugere stiger muligheden også for at finde nye folk til bestyrelsen.

Kontorhjelpen's Vandværksadministration

Lad os klare administrationen af **dit** vandværk

- Du kan sikkert bruge tiden på noget andet!

- Alle former for bogføring
- Flytteopgørelser
- Kontrol af indbetalinger
- Udsendelse af opkrævninger
- Årsregnskaber
- Betaling af fakturaer
- Varetagelse af forbrugerkontakt

Joan Lindbjerg Hansen
Knastvej 3, Oddense
7860 Spøttrup
E-mail: post@kvva.dk
Telefon: 97 74 12 00
www.kvva.dk

UNDERBORING +

- + Styret underboring
- + Renovering af vandledninger
- + Levering af rør
- + PE-svejsning

40 42 94 38

pa-underboring.dk

Løsninger **skal** gøre en forskel

Fremtidssikre helhedsløsninger

Rigeligt og rent drikkevand er en global udfordring – også i Danmark. Vandværker bliver mødt med stigende krav om sikker forsyning og digitalisering samtidig med, at driftsomkostningerne skal minimeres.

Faglighed og driftserfaring

Du får en partner, der kender forsyningsbranchen indefra, har direkte driftserfaring og taler samme sprog som dig.

Rådgivning og løsninger

- Kosteffektiv etablering og reovering af ledningsnet
- Minimering af vandtab gennem lækagesøgning
- Driftbesparende styring, regulering og overvågning
- Administration med skalerbare og variable omkostninger

Én partner til at effektivisere og sikre din vandforsyning – også i morgen.

” De langsigtede relationer til kunden er afgørende for os. Gennem løbende dialog opstår det bedst tænkelige samarbejde.

Mød os og se mere på
verdo.com/water

Tekst: Mogens Sparre, formand i Region Nord
Illustration: Privat

Ny tilgang til Regionvandrådsmøder

Den 28. august var der arbejdsmøde i Region Nord, hvor alle regionens vandråd var inviteret til arbejdsmøde, og modsat tidligere, hvor det var formand og næstformand, der var inviteret, har den nye bestyrelse i Region Nord valgt, at alle deltagerne i de enkelte vandråd skal inviteres.

Visioner for fremtiden

På mødet fremlagde bestyrelsen idéer til og tanker om fremtiden, herunder en vision for at skabe en større åbenhed og tæthed mellem foreningen og det enkelte vandværk. Bestyrelsen fortalte også om den nye vandværksgruppe på Facebook. Derudover var følgende emner på dagsordenen:

Demonstration af Danske Vandværkers hjemmeside

Der er desværre rigtig mange af vores medlemmer, der ikke er klar over, hvor meget hjælp der kan hentes på foreningens hjemmeside. Derfor var Mette Klitgaard fra sekretariatet inviteret til at vise deltagerne nogle udpluk af de mange informationer, man kan hente.

Fremtidsworkshop om medlemmernes forventninger til Region Nord

På workshoppen blev deltagerne bedt om at forholde sig til tre emner:

- Hvordan skal en spændende generalforsamling i Region Nord se ud?
- Hvad forventer du dig af din regionsbestyrelse?
- Hvordan skal et godt regionsvandrådsmøde se ud?

Workshoppen gav bestyrelsen nogle spændende input, og der er nu ved at blive udarbejdet et nyt generalforsamlingskoncept, som fremover vil involvere medlemmerne i langt større grad.

Gennemgang af case fra et vandværk, der har fundet DMS i drikkevandet
Deltagerne fik præsenteret en case fra Blokhus, hvor der er fundet DMS i drikkevandet.

Hele forløbet blev fremlagt, og alle var enige om, at en sådan case ville kunne have taget livet af mange af de små vandværker. Læringen af denne case er, at det er en god idé at etablere nogle forpligtigende samarbejder mellem de små og mellemstore værker.

27 deltog – det er ni vandråd ud af 13. Det er vi faktisk tilfredse med, men vores ambition er, at alle vandråd kommer, så der er stadig et arbejde at udføre.

Tekst: Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder
Foto: Danske Vandværker

De unge kom med ombord i drikkevandet

I år deltog Danske Vandværker på Ungdommens Folkemøde for første gang.

Danske Vandværker er medlem af Tænk tanken Demokratisk Erhverv. Sammen med andre virksomheder og foreninger i det demokratiske telt satte vi fokus på, hvordan man kan engagere de unge i demokratiske virksomheder.

Teltets helt store attraktion var vandsmagning. De unge mennesker stod i kø for at sammenligne smagen af råvand direkte fra en boring med det behandlede vand, der kommer ud af vandhanen.

Ungdommens Folkemøde fandt sted i starten af september. Man regner med at ca. 30.000 unge fra folkeskolens afgangsklasser og gymnasier besøgte folkemødet.

I en stribe workshops arbejdede de unge med bud på, hvordan konceptet "ét medlem – én stemme" kan bidrage til at løse en række samfundsudfordringer.

RUSTFRIE RENTVANDSTANKE PÅ LAGER

- Nye / brugte
- Op til 300 m³
- Stående / liggende
- Hygiejne venlige
- Flot design
- Levering og installering

Så hvis I står over for en udskiftning af vandreservoir, er I meget velkommen til at få et uforpligtende tilbud.

Se mere på www.acmm.dk

Egevej 46, DK-9480 Løkken · info@acmm.dk · Telefon +45 9883 8040

- ✓ Tilstandsrapporter
- ✓ Idéoplæg og proceslayout
- ✓ Nybygning af vandværker
- ✓ Renovering af vandværker
- ✓ Rustfri rentvandstank
- ✓ Maskinudrustning
- ✓ Montage og service
- ✓ EI og SRO
- ✓ Energioptimering
- ✓ Videregående vandbehandling

UV-anlæg fra Vand og Teknik A/S

- Ö-normcertificeret (International Anderkendt standard).
- Korrosionsbestandig rustfrit stål AISI 316L.
- Levetid på lyskilder op til 16.000 timer.
- 3,5" farve touch betjeningspanel.
- Fuldautomatisk rensesystem.
- Dansk producent.

Vi har også udlæjningsanlæg, som kan lejes på dagsbasis ved fx forureninger, idriftsætninger og indkøring mv.

Vand & Teknik A/S: Michael Drewsens Vej 23 · Højbjerg
Tlf.: 8744 1055 · mail: info@vandogteknik.dk

Af Mette Kingod, kommunikationsmedarbejder

Nyt fra kursusfronten

I 2020 vil du opleve, at kursernes undervisningsform og indhold er blevet udviklet – du vil også finde helt nye kursustitler.

I arrangementsindstikket, som du har modtaget sammen med Vandposten, kan du se udbuddet af kurser, tema-dage, generalforsamlinger og konferencer for første halvdel af 2020.

Paletten med arrangementer er alsidig og byder på gamle kursuskendinge og helt nye kursustitler. Undervisningsniveauet er tilpasset, så der er noget at komme efter, uanset om du er ny i vandværksbranchen eller har været med i mange år.

Mød ikonerne

Ikonerne i kursusindstikket hjælper dig på vej, så du nemt kan se, om et kursus er lovpligtigt, eller om det anbefales at deltager.

Ikonerne kan også guide dig i forhold til undervisningsniveauet. Som udgangspunkt er basis et aftenkursus og videregående et dagkursus.

Derudover kan du se på ikonerne, om et kursus tilbydes som selvstudie eller webinar.

Lovpligtigt kurser, som loven foreskriver, man skal have.

Anbefalet kurser med relevant viden, når man har med vandværk at gøre.

Supplerende kurser, der giver dig en supplerende viden.

Videregående – heldagskurser til dig, der godt vil lidt dybere ind et emne.

Evaluerings og kursusbevis

Af respekt for klimaet arbejder vi for at reducere papirforbruget.

For dig betyder det, at du nu udelukkende kan evaluere kurset digitalt. Når du har givet din mening til kende, kan du få adgang til dit kursusbevis, så kan du gemme det på din computer og printe det ud.

Andre nye tiltag

Du vil få mulighed for at følge et kursus som webinar. Det er især en fordel, hvis du bor i nogle af yderområderne og har lang transporttid til et kursussted. Vi arbejder også på at tilbyde dig e-learning på udvalgte kursustitler.

Tilmelding

Når du har tilmeldt dig et kursus, modtager du løbende information om det kursus, du er tilmeldt. Det vil ske på sms, og du kan føje kurset til din kalender.

Som vanligt skal du tilmelde dig på danskekv.dk > Arrangementer.

Vi glæder os til at se dig til et eller flere arrangementer.

Fjernaflæste målere

 20. januar 2020

Synes du, det er en jungle at finde rundt i de forskellige typer af vandmålere, der er på markedet?

Så kom og få en introduktion til et bredt udvalg af markedets vandmålere.

Det får du med hjem

- Opdateret viden om det sidste nye inden for fjernaflæste målere, herunder fordele og ulemper.
- Overblik over målerens specifikationer, så du nemt kan sammenligne målermodellerne.
- Muligheder for fjernaflæsning: Drive-by-løsning og aflæsning via netværk.
- Et vandværk fortæller om erfaringer med fjernaflæste vandmålere.

Vandsektorlov – mulighed for udtræden

 28. januar 2020

Forbrugerejede vandværker, der udpumper 200.000-800.000 m³ om året, kan vælge at træde ud af vandsektorlovens økonomiske regulering.

Men hvad skal der til, og hvordan foregår det?

På kurset får du svar på fordele og ulemper ved at træde ud af reguleringen. Du får også en køreplan for, hvordan I kan arbejde med at planlægge og beslutte at forlade reguleringen.

Fagmesser

Tag med på Danske Vandværkers fagmesser og få ny viden med hjem.

Mød vandbranchens toneangivende leverandører, når de viser det sidste nye udstyr og grej frem.

Hvert år gennemfører vi tre messer, hvor du har en enestående mulighed for at få ny viden med hjem og dele erfaringer med leverandører og kolleger.

Roskilde
31. januar 2020

Aars
27. marts 2020

Fredericia
2. oktober 2020

INFORMATION

i

Du tilmelder dig vores arrangementer på hjemmesiden danskevv.dk > Arrangementer.

Tilmeldingsfrist 14 dage før. Når tilmeldingsfristen er overskredet, kan du ikke længere tilmelde dig via danskevv.dk. Du er meget velkommen til at kontakte os for at høre, om der er en ledig plads.

Drifts- og Hygiejnekursus

Vandværkets driftsansvarlige skal gennemføre lovpligtige kurser om drifts- og hygiejneforhold.

Klædt på fra A-Z

På de lovpligtige drifts- og hygiejnekurser bliver du klædt på fra A-Z. Du får: Udførlig viden om drift med indblik i produktion og vedligeholdelse af anlægget, inklusive de typiske komponenter.

Dybdegående viden om, hvordan du sikrer en god hygiejnestandard.

*Driftskurser finder sted i april og maj 2020.
Se nærmere information i Arrangementsindstikket.

Bestyrelse		Dato 	Region	Sted 	Hvem
Vandsektorloven: Hvad betyder den for dig?		28. november	Midt	Laasby Kro	
Vandsektorlov – mulighed for udtræden		28. januar	Nordjylland	Rold Storkro	
Vandsektorlov – mulighed for udtræden		29. januar	Syddjylland	Kryb i Ly Kro	
Vandsektorlov – mulighed for udtræden		3. februar	Sjælland	Hotel Comwell Køge Strand	
Vandsektorlov – mulighed for udtræden		11. februar		Webinar	

Drift og Hygiejne		Dato 	Region	Sted 	Hvem
Hygiejekursus		27. november	Nordjylland	Rold Storkro	
Håndværkerhygiejekursus		27. november	Nordjylland	Rold Storkro	
Hygiejekursus	 	28. november	Nordjylland	Rold Storkro	
BNBO Indsatsplaner Pesticid truslen		3. december	Sjælland	Vilcon Hotel & Konferencegaard	
BNBO Indsatsplaner Pesticid truslen		3. december	Sjælland	Hotel Falster	
Fjernaflæste målere		20. januar	Sjælland	Hotel Comwell Køge Strand	
Fjernaflæste målere		22. januar	Nordjylland	IC Vendsyssel	
Fjernaflæste målere		28. januar	Midtjylland	Hotel Pejsegården	
Fjernaflæste målere		28. januar	Syddjylland	Agerskov Kro og Hotel	

Hvem kommer på Jeres vandværker?

Hvem har adgang, hvem var der sidst og hvornår var det nu lige.....

- ✓ Med en løsning fra iLOQ digitaliseres adgang, samtidig sikres registrering og dokumentation.

HVEM, HVAD, HVOR og HVORNÅR – Online styring
Direkte digital tildeling og registrering af adgang.

iLOQ introducerer, Mobil adgang til forsyningssektoren

iLOQ er den førende virksomhed inden for digital adgangsstyring med mere end 15 års erfaring, og nu er iLOQ klar med næste generation inden for digital styring.

Kontakt os og hør om mulighederne, tlf: 8626 1660

iLOQ Danmark • www.iLOQ.com • Tel. +45 86 26 16 60

Orientering fra landsbestyrelsen

Landsbestyrelsen havde flere spændende emner til behandling, da de mødtes 5. oktober 2019. Flere af punkterne skal ifølge vedtægterne endeligt godkendes af repræsentantskabet 9. november 2019. Det gælder vedtægtsændringer for landsforeningen og budget og kontingent for 2020.

Forslag til kontingentsatser og budget for 2020

Foreningens repræsentantskab bestemte i august, at det nuværende service- og aktivitetsniveau skal fastholdes. Der ønskes fortsat styrkelse af den politiske interessevaretagelse. Desuden er der i 2020 et særligt fokus på foreningens deltagelse i IWA's (International Water Association) kongres i København, Folkemødet på Bornholm og lokale folkemøder, udarbejdelse af ny strategi samt udvikling af hjemmesiden bl.a. opgradering af design og indhold og flere muligheder for selvbetjening.

For at sikre, at foreningen i de kommende år har økonomi til de prioriterede indsatser og for at tage højde for medlemsafgang og sammenlægninger, er det nødvendigt at justere kontingentsatserne. Der er derfor indregnet en kontingentstigning på godt 7%, som også forventes at være niveauet de næste fem år.

Samtidig vil der de næste fem år ske en reduktion af foreningens formue, så den ikke er større end nødvendigt. Ændringerne tager hensyn til de mindre vandværker, samt at der fortsat er en øvre kontingentsats for de største vandværker.

Forslag til reviderede vedtægter

Landsbestyrelsen behandlede forslag til reviderede vedtægter for foreningen og anbefaler i enighed, at repræsentantskabet godkender disse på repræsentantskabsmødet 9. november.

En af de store ændringer er, at det fremover vil være muligt for ansatte på vandværket at blive valgt ind i regionernes bestyrelser og dermed i repræsentantskabet og landsbestyrelsen. Landsbestyrelsen giver udtryk for, at den viden og de kompetencer de ansatte kan bidrage med vil være en berigelse for foreningen og dens udvikling.

De reviderede vedtægter lægger desuden op til, at der årligt afholdes to repræsentantskabsmøder, hvor det første møde i foråret sikrer godkendelse af årsrapporten, og det andet møde i efteråret fastlægger det kommende års budget.

Derudover ændres tidspunktet for, hvornår landsbestyrelsen konstituerer sig, så det fremover vil ske på det første møde efter de regionale generalforsamlinger.

Flere af disse ændringsforslag er fremkommet under Projekt Fremtidssikring.

Den videre proces af Projekt Fremtidssikring

Udkommet af Projekt Fremtidssikring er et idékatalog, som indeholder et sammenkog af medlemmernes input. Repræsentantskabet har i august valgt nogle idéer ud til nærmere bearbejdning, mens andre venter, til medlemmerne har haft mulighed for at give input og kommentere på dem. Landsbestyrelsen ønsker, at idéerne skal kunne udvikle sig over tid. Derfor opfordres medlemmerne til at påvirke idéerne og komme med input via debatforum på Min Side og på dialogmøder i foråret 2020.

Nye standardvedtægter

Landsbestyrelsen godkendte en revideret udgave af foreningens standardvedtægter. En af ændringerne er blandt andet, at "en beboer, der har tinglyst adgang til en ejendom, kan give en anden myndig person bosiddende på ejendommen fuldmagt til at varetage sine interesser i selskabet og selskabets bestyrelse" f.eks. en ægtefælle. Der er desuden ændringer om valg af suppleanter og valg af revisor. Find de nye standardvedtægter på hjemmesiden.

Kurser og arrangementer

Nyt kommissorium for foreningens kursusudvalg blev godkendt. Der er en mindre ændring i rollefordelingen, som indebærer, at der på alle aftenkurser deltager en kursusleder fra regionen, og når det er muligt også på øvrige regionskurser. Formålet er at styrke

Kontingentsatser & budget for 2020

vedtægter

Kursus

Strategi

Politiske fokusområder

Folkemøder

IT

kontakten og videndelingen mellem regionerne og medlemmerne. Sekretariatet skal fremover sørge for alt det praktiske med bookning af lokaler, undervisere, annoncering m.m. Et nyt tiltag bliver afprøvning af netværksmøder for bestyrelsesformænd – i første omgang som fyraftensmøder.

Ny strategi for Danske Vandværker

Danske Vandværkers nuværende strategi udløber i 2020. Derfor igangsættes processen med at forme en ny strategi, som skal ruste foreningen til fremtiden og positionere Danske Vandværker som en professionel og fremtidssikret brancheorganisation. Den nye strategi vil blandt andet adressere FN's Verdensmål, digitalisering og intelligent brug af data, politiske indsatsområder og idéer fra Projekt Fremtidssikring. Det er vigtigt for landsbestyrelsen, at foreningens medlemmer løbende inddrages i processen blandt andet gennem dialogmøder i foråret 2020.

Politiske fokusområder

Landsbestyrelsen godkendte forslag til politiske temaer og initiativer, som Danske Vandværker ønsker at have fokus på det næste stykke tid. Der er udvalgt fire hovedtemaer:

Vand, miljø og sundhed

- Rent og sundt drikkevand – en styrket grundvandsbeskyttelse
- Udvidet vandbehandling skal fortsat være undtagelsen frem for reglen.

Organisering og forbrugereje

- Forbrugereje har stærke rødder i dansk vandforsyning
- Vigtigere med samarbejde end konsolidering.
- Rent drikkevand skal være en folkesag.

Klima- og energivenlig vandforsyning

- Eksport af den danske vandmodel og dansk vandteknologi

- Ny klima- og skovfond – drikkevand skal tænkes ind
- Grøn innovation frem for effektivisering
- Styrket forskning og udvikling i vandbranchen
- Styrket kompetenceudvikling i branchen.

Økonomi og skat

- Ingen skattehindringer ved at træde ud af vandsektorloven
- Øget dialog og fokus på, hvordan frakobling kan minimeres.

Handleplan for bedre hjemmeside, it og digitalisering

Landsbestyrelsen noterer sig, at foreningens digitale platforme vedvarende bliver udviklet og forbedret, og at it-løsningerne bliver mere helhedsorienterede. Det indebærer, at der fortsat arbejdes med digitale tiltag, der effektiviserer driften og giver medlemmerne en bedre brugeroplevelse. Desuden skal sekretariatets digitale viden højnes.

Deltagelse på folkemøder

Landsbestyrelsen bakker op om, at foreningen fortsat arbejder politisk med at skabe synlighed om forbrugereje og det rene drikkevand ved at deltage i Folkemødet på Bornholm samt få de unges øjne op for netop disse emner gennem deltagelse på Ungdommens Folkemøde. Sekretariatet udvikler desuden en eller flere arrangements- og informationspakker, som regionerne dels kan købe i butikken, dels kan låne i sekretariatet og benytte ved deltagelse på lokale folkemøder.

Xergi Automation A/S – etableres af en stærk medarbejdergruppe

En gruppe medarbejdere har pr. 1. juni 2019 købt Automationsafdelingen ud af Xergi A/S, der i dag er ejet af Nature Energy A/S.

Xergi Automation A/S består af samme gruppe medarbejdere som tidligere og vil ligeledes være til stede på adressen i Støvring samt en sælger på Sjælland.

Navneskiftet markerer begyndelsen af et nyt kapitel i vores virksomheds-historie. Xergi navnet har stor betydning for mange af os, da Xergi-ånden har gjort virksomheden til noget særligt i mere end 30 år.

Selvom navnet ændres udadtil, så vil vores kultur og værdier bestå. Vi vil fortsat arbejde på at sikre stærke relationer til vores kunder samt på at yde professionelle og kompetente løsninger.

Vi i Xergi Automation A/S glæder os til et fremtidigt samarbejde med vores nuværende kunder, nye kunder samt samarbejdspartnere.

Hvordan kan vi

sikre demokratisk ejerskab og høste fordele ved stordrift?

Man mener, at den første andelsvirksomhed blev udviklet af englænderne Robert Owen og William King, og den egentlige tilblivelse dateres almindeligvis til året 1844 i Rochdale i Nordengland, hvor 28 fattige vævere oprettede den første brugsforening. De drev brugsen demokratisk, så hvert medlem kun havde én stemme, og der skulle være fri og åben adgang for nye medlemmer.

Fusioner er ikke altid til det gode

I bestræbelserne på at optimere organisationer har vi gennem de sidste 10 år set flere og flere fusioner. Der skabes større og større enheder med øget profit for øje. Det er en udvikling, der har fundet sted inden for andelsbevægelsen f.eks. i almene boligforeninger, elselskaber og landbrugets forædlingsorganisationer. Der er desværre langt imellem succeserne, og som regel er forbrugeren blevet taber. Det må ikke ske for vores mange små forbrugerejede vandværker.

Er mindre vandværker truet?

De små vandværker er dog en truet art, idet større krav til vandsikkerheden kræver mange flere og stadig dyrere analyser, som belaster især de små vandværker, som har få forbrugere til at betale. Den demografiske udvikling blandt de mange demokratiske valgte bestyrelser er desværre også en udfordring i og med, at det har været svært at tiltrække unge kræfter til de frivillige vandværksbestyrelser. Det er en udvikling, som der kan og skal gøres noget ved. Engagement i bestyrelsesarbejdet skal lønnes og gøres mere attraktivt, ellers overlever de forbrugerejede vandværker ikke.

Vandværker med mindre end 1.500 forbrugere vil gå en meget svær tid i møde, hvis der ikke skabes nogle innovative fremtidssikrede løsninger. Løsningerne er IKKE fusioner og nedlæggelser, fordi vi dermed afkobler forbrugerne i processen.

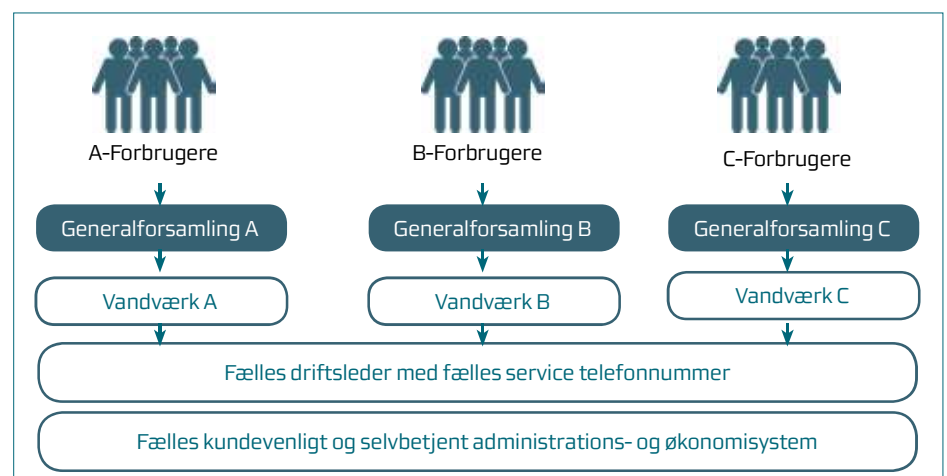
Andelstanken er løsningen

Løsningen er andelsbevægelsen - igen. Vi har en udfordring, og vi går sammen om at løse den. Vi må aldrig give slip på det unikke element, at vores non-profit vandforsyning er demokratisk forankret i en stærk andelstanke. Vi skal derfor opfordre alle de små og mellemstore vandværker til at indgå i forpligtigende samarbejder.

På figuren ses en mulig model. Det enkelte vandværk drives fortsat med en selvstændig bestyrelse og generalforsamling, men bag selve produktionen af vand, er der tre vandværker, som i fællesskab har dannet et drifts- og administrationselskab, der i bedste andelstanke skaber en optimal service til forbrugerne.

Hvis vi skal bevare den oprindelige tanke med andelsbevægelsen som grundstamme og fortsat have tæt relation til vores forbrugere, må og skal de små vandværker organisere sig i nye relationer. Måske er det nogle steder allerede ved at være for sent, men andre steder er der muligheder. Kom i gang med at tænke mere langsigtet og dermed fremtidssikre den danske andelsbevægelse. Det er jeres ansvar.

I dag er knap 1.900 forbrugerejede vandværker medlemmer af Danske Vandværker. Derudover er 200-300 forbrugerejede vandværker ikke medlemmer. Omkring hvert andet glas vand, der drikkes i Danmark, kommer fra et forbrugerejet vandværk.

Figur: Model til moderne fælles drift af selvstændige forbrugerejede vandværker.

Danmarks første vandværk til offentlig forsyning blev bygget i Odense i 1853. Aalborg fulgte efter i 1854, og København fik sit første moderne vandværk i 1859.

Indberetning af nøgletal

Senest 31. december 2019 skal du indberette tre nøgletal til Danske Vandværker. Tallene vil blive brugt til at beregne vandværkets kontingent til foreningen og forsikringspræmien for de vandværker, der er forsikret gennem aftalen med TRYG/RTM.

Nøgletal:

Antal forbrugere
Udpumpet vandmængde
Leveret vand

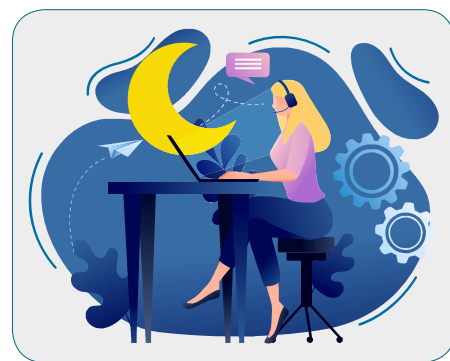
Log in på danskev.dk
tryk på personikonet og så kommer du ind på selvbetjening - Min side, hvor du kan indberette.

Rådgivning om aftenen

Udvidet åbningstid på forsøgsbasis. Frem til jul - eller mere præcist 20. december - kan du få rådgivning om aftenen.

Der er tale om rådgivning på ad hoc-tidspunkter, og således ikke en fast ugedag i et fast tidsrum.

Når vi har modtaget dit spørgsmål via formularen på danskev.dk, kontakter vi dig for at fortælle, hvilken dato og tidspunkt vi kan rådgive dig via telefonen.

Beskriv spørgsmålet via online formularen:
danskev.dk > Medlem > Fordele og rabatter > Aftenrådgivning

LuminUltra Water Test

- præcise vandanalyser på 3 minutter

- Venter du stadig 3 dage på en vandanalyse?
- Bruger du uger på at sætte i drift efter reparationer af tanke og ledninger?
- Afbryder fejl i vandanalyser din forsyning af rent vand til kunderne i dagevis?
- Vil du minimere omkostningerne til vandanalyser?
- Tager det dig ugevis af mandetimer at spore en forureningskilde?
- Har du forældet og tidskrævende udstyr til hurtig-analyser af vandkvaliteten?
- Skal du udføre dyre og tidskrævende baselines inden en måling?

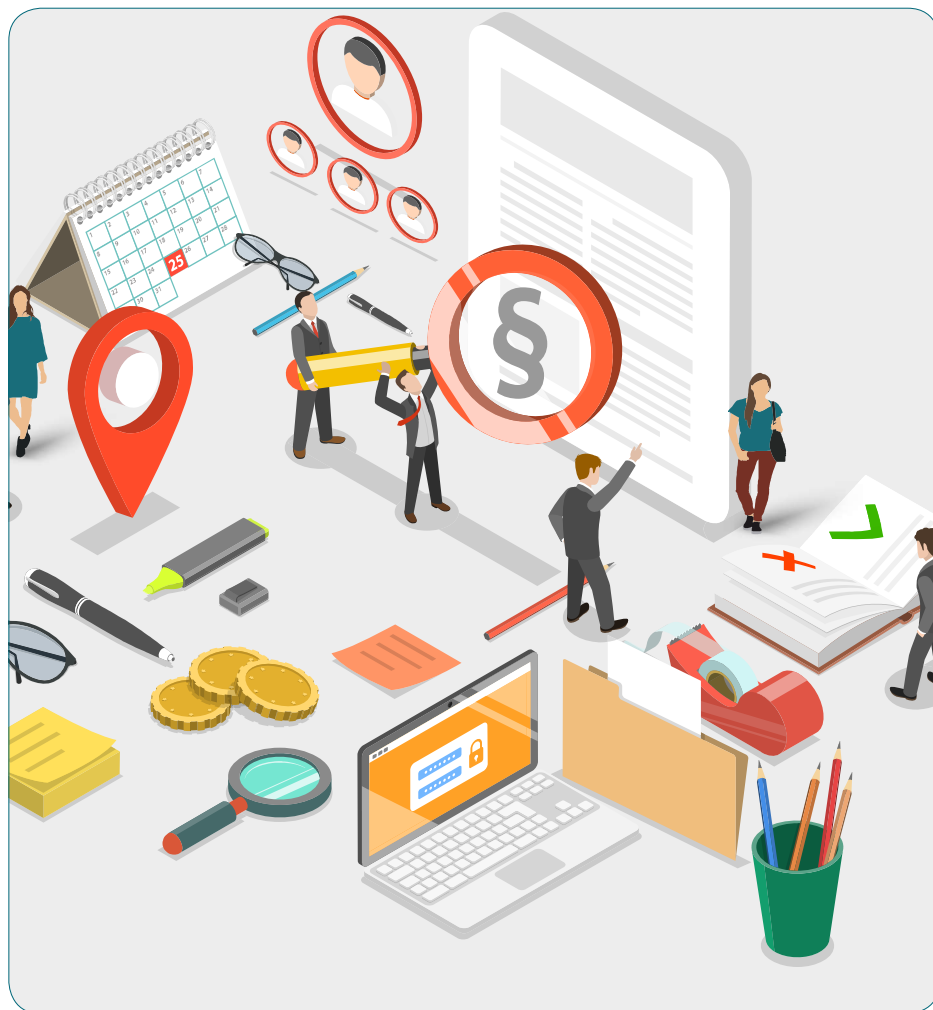
Så er det på tide at rykke frem til 2019 og indføre LuminUltra Water Test på dit vandværk.

- *LuminUltra er verdens hurtigste og mest præcise udstyr til mikrobiologisk måling af vand - 2. generation ATP.*
- *LuminUltra kræver ingen baseline, fordi det måler det samlede antal levende bakterier cATP pg/ml.*
- *LuminUltra er komplet med webbaseret administrationssystem og kan tages i brug efter kun 1 times kursus.*

Hent information og pris på www.aquatex.dk/info eller ring til os på 70 260 400

Aquatex
WATER MANAGEMENT
Kanalvej 11 · 5600 Faaborg

LUMINULTRA
microbial monitoring

Standardvedtægter

er opdateret og åbner for brug af fuldmagter

I den opdaterede skabelon til standardvedtægter er der tilføjet et nyt afsnit om fuldmagter. Med afsnittet om fuldmagter tager vedtægterne højde for, at for eksempel samlevende par og beboere i et lejet hus kan gå ind i vandværkets bestyrelse gennem en fuldmagt.

Ved at udvide muligheden for fuldmagter kan det samtidigt medvirke til at rekruttere nye kræfter til bestyrelserne.

Du finder de opdaterede standardvedtægter på danskekv.dk > Viden om > Bestyrelse > Vedtægter

Idékataloget er en del af fremtiden

Næste år bliver der igen holdt dialogmøder rundt om i landet. Denne gang vil hovedoverskriften være foreningens kommende strategi, og idékataloget vil indgå som et element i det arbejde.

Repræsentantskabet har diskuteret idéerne 9. november. Du kan fortsat give dit besyv med. Det kræver blot, at du går ind på danskekv.dk, logger dig ind på Min side og vælger Debatforum i venstre menu. Her finder du hele idékataloget, og her kan du også give din mening til kende.

Fakta om idékataloget

Repræsentantskabet nedsatte i efteråret 2018 en projektgruppe, som skulle se nærmere på, hvordan foreningen fremtids-sikres bedst muligt. Gruppen har afleveret et katalog med 40 idéer til repræsentantskabet.

"Kan ikke drømme om at støtte sådanne tåbelige forslag, jeg har arbejdet med Roundup i 30 år uden beskyttelse og har aldrig haft nogen ubehag så hvorfor forbyde et fantastisk middel?"

"Måske fordi det skadeligt. Netop forbudt i Tyskland. Men du må være supermand".

"Jeg har støttet. Brug af Roundup er absurd og overflødigt; ikke mindst fordi en blanding af ganske almindelig eddike og vand er lige så effektivt, og så er det ugiftigt og meget billigere! Tippet stammer fra en økologisk landmand".

"Har underskrevet og delt i netværk."

Grundvandsbeskyttelse

Gør som os – støt borgerforslag om forbud mod salg af Roundup

På Facebook støtter Danske Vandværker borgerforslaget om ophør af salg af Roundup og andre bekæmpelsesmidler til privat brug i haver og på offentlige arealer.

I slutningen af oktober er kampagnen blevet vist 136.500 gange og 4.800 har klikket på kampagneopslaget.

Opslaget er dét, der til dato har medført mest aktivitet på Danske Vandværkers Facebook-side.

Der foregår en livlig debat blandt de personer, der har set opslaget, og deres kommentarer spænder for og imod brug af ukrudts- og insektmidler – se eksempler herover.

Du kan støtte forslaget frem til og med 8. december. Find borgerforslaget her: www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-03079

November

- 10.** A-skat + AM-bidrag
lønmodtagere (små+mellem)
- 10.** Indberetning af elindkomst
(små+mellem)
- 15.** Afregning af afgift på
ledningsført vand (kvartårlig og
halvårlig momsperiode)

December

- 02.** 02. Kvartalsmoms
(3. kvartal 2019)
- 10.** A-skat + AM-bidrag
lønmodtagere (små+mellem)

Indberetning

Indberetning af tre nøgletal til Danske Vandværker er åben fra 1. februar-31. december 2019.

danskevv.dk > **Min Side**

Kørselsgodtgørelse

Egen bil eller motorcykel pr. km
Indtil 20.000 km 3,56 kr.
Over 20.000 km 1,98 kr.
Egen cykel eller knallert 0,53 kr.

Straksafskrivninger

Maksimumgrænse for skattemæssig
straksafskrivning af småaktiver
2019 13.800 kr.
2020 14.100 kr.

50 års jubilæum

Johannes Mortensen

Johannes Mortensen har 5. november 2019 været medlem af bestyrelsen i Gistrup Vandværk i 50 år.

På den ordinære generalforsamling 29. juli 1969 blev Johannes valgt som suppleant til bestyrelsen. Samme år den 5. november overtog han posten som kasserer. Senere blev Johannes valgt til sekretær, og denne post har han lige siden bestridt på bedste vis.

Johannes har altid vist stor interesse for vandværkets drift, og han har aktivt deltaget i diskussioner om de mange nye love, som vandværket skal efterleve.

Gistrup Vandværk har i de forløbne 50 år været i en rivende udvikling. I 1969 var der ca. 180 forbrugere, i dag er der næsten 400.

Bestyrelsen i Gistrup Vandværk ønsker til lykke med jubilæet og siger samtidig tak for den store indsats.

Velkommen

Nye virksomhedsmedlemmer

- **Satcom1 Integration Services ApS**
- **iHomes Nordic**
- **Lauridsen Group ApS**
- **BPK Maskiner**
- **WatsonC**
- **Senti**
- **Petrowsky A/S**
- **IoT Denmark**
- **Anderbergklima**
- **QA Plast ApS**
- **Lifa**

Prisvinder

Trustrup-Lyngby varme- og vandværk modtager Fjernvarmeprisen 2019

I forbindelse med Dansk Fjernvarmes landsmøde 2019 har Trustrup-Lyngby varme- og vandværk vundet Årets Fjernvarmepris. Forsyningsselskabet på Djursland blev nomineret til prisen for deres initiativ til Nærvarmeværket, der bringer idéen om fjernvarme ud til områder, hvor fjernvarme slet ikke er en mulighed.

Nærvarmeværket tilbyder at erstatte gamle oliefyr med en varmepumpe. Forbrugerne betaler tilslutningsbidrag, et fast årligt bidrag og for deres forbrug. Forbrugerne har taget så godt mod tilbuddet, at Nærvarmeværket har etableret anlæg i hele landet. Idéen bag Nærvarmeværket er at bidrage aktivt til den grønne omstilling. Det sker ved at tilbyde mulige forbrugere udenfor den kollektive forsyning samme fordele, sikkerhed og komfort, som kendes fra fjernvarmesektoren, samtidigt med at deres økonomi forbedres via en lave-rem varmeregning.

"Det betyder vanvittigt meget at få prisen. Vi er rigtig stolte. Det er en blåstempling af vores projekt. Vi havde regnet med, at det bare var et lille projekt. Og nu glæder vi os over, at Dansk Fjernvarme har taget det til sig. Vi havde ikke troet, at vi få år efter, hvor vi sad og talte om grøn omstilling på Djursland, ville stå her", siger Michael Meldgaard Christensen direktør i TLV-Forsyning.

SIEMENS

Ingenuity for life

Ultrasonisk niveaumåling

Wow! Kender du den troværdige og nøjagtige ultralydsfamilie?

Du kan registrere alt af betydning med Siemens procesinstrumentering.

Ultralyd familien har en lang og succesfuld historie, hvor produkterne har sikret troværdige og nøjagtige resultater, selv under de mere ekstreme forhold. Vi kan nævne: HydroRanger 200 i forbedret udgave, MultiRanger 200 med de mange features eller den kompakte og intelligente SITRANS Probe LU240. Alle kan indstilles på få minutter. Uanset om kravet er tårnhøj nøjagtighed eller applikation i hårde miljøer, så kan Siemens levere et ultralydsprodukt til applikationen.

Alle produkter i familien kan på en enkel og nem måde integreres i et automatiseringssystem - på samme måde som den øvrige del af flow, tryk-, temperatur-, niveau-, vejning- og ventilstyringskomponenter fra Siemens procesinstrumentering.

Fordi vi tror på, at enhver succes starter med en troværdig og pålidelig måling.

Regionsoversigt

Bent Lollesgaard
Birkevej 91
5672 Broby
Mob. 51 79 58 98
bl@danskevv.dk

Jan Larsen
Røjlemosevej 34
5500 Middelfart
Tlf. 51 38 42 99
Mob. 64 40 18 64
jal@danskevv.dk

Jens Larsen
Assensvej 506, Faldsled
5642 Millinge
Tlf. 62 68 22 77
Mob. 23 35 42 77
jl@danskevv.dk

Helge Rosendahl
Saugstedlund 103
5600 Faaborg
Tlf. 62 61 80 26
Mob. 40 11 16 00
her@danskevv.dk

Thaya Sinnathurai
Dalvej 5
5462 Morud
Mob. 20 27 45 99
ths@danskevv.dk

Mogens Sparre
Aalborgvej 39
9492 Blokhus
Tlf. 40 13 18 26
mssp@danskevv.dk

Kjeld Andersen
Poldersvej 20, 9700
Brønderslev
Tlf. 98 81 14 03
Mob. 40 48 10 87
ka@danskevv.dk

Martin N. Andersen
Møllebakken 21, Klitmøller
7700 Thisted
Tlf. 97 97 54 24
Mob. 21 41 57 94
mna@danskevv.dk

Albert Veggerby Andersen
Hasselvænget 2
9670 Løgstør
Tlf. 24 61 46 41
ava@danskevv.dk

Palle L. Nielsen
Havremarken 14
9690 Fjerritslev
Tlf. 98 21 21 14
Mob. 22 96 19 70
pln@danskevv.dk

Niels Christian Ravn
Ribesvej 4
7470 Karup
Tlf. 97 10 21 04
Mob. 20 73 48 85
ncr@danskevv.dk

Villy Dahl Andersen
Åvænget 37B
7480 Vildbjerg
Tlf. 97 13 38 35
Mob. 40 38 63 41
vda@danskevv.dk

Willy Tang
Frøkærparken 102
8320 Mårslet
Tlf. 86 29 08 88
Mob. 23 49 97 99
wt@danskevv.dk

Jens Ole Skovgaard
Jensen
Vejlebakken 17, Låstrup
8832 Skals
Tlf. 86 69 44 94
Mob. 61 27 29 10
josj@danskevv.dk

Torben Nielsen
Vestervang 2, Ølholm
7160 Tørring
Tlf.: 75 80 54 07
Mob. 23 62 20 39
tni@mail.dk

Ole Wiil
Granvej 16
6840 Oksbøl
Mob. 21 75 72 44
ow@danskevv.dk

Peter Storgaard
Jens Thuesensvej 44
Taulov
7000 Fredericia
Tlf. 75 56 31 81
Mob. 40 25 11 81
ps@danskevv.dk

Lorens Jessen
Ahornvej 2, Kliplev
6200 Åbenrå
Tlf. 74 68 73 13
Mob. 30 54 73 17
lj@danskevv.dk

Steen Thomsen
Ahornvej 8, Abild
6270 Tønder
Tlf. 74 72 66 60
Tlf. arb. 72 54 85 29
Mob. 28 99 30 17
st@danskevv.dk

Thorkild Jensen
Nagbølvej 40
6640 Lunderskov
Tlf. 75 58 60 31
Mob. 40 26 86 22
tj@danskevv.dk

Søren Hvilshøj
Ålekæret 29
3450 Allerød
Tlf. 48 14 03 09
Mob. 30 60 03 09
sh@danskevv.dk

Peter Grønval
Gudhjemvej 17
3760 Gudhjem
Tlf. 56 49 81 37
Mob. 24 26 90 92
pg@danskevv.dk

Jørgen Østermark
Nordskovvej 12
4295 Stenlille
Tlf. 57 80 47 40
Mob. 21 62 41 01
joe@danskevv.dk

Jørgen Bruun
Rugvænget 26
4270 Høng
Tlf. 58 85 22 78
Mob. 60 49 42 27
jb@danskevv.dk

Neel Ploug Olsen
Slettevej 1D, Gelsted
4160 Herlufmagle
Mob. 40 33 33 15
nol@danskevv.dk

Ole Sørensen
Ronesbanke 12 A,
Skibinge, 4720 Præstø
Tlf. 55 99 11 73
Mob. 22 77 00 73
os@danskevv.dk

Jens Andreasen
Mosevænget 7,
Snoldelev, 4621, Gadstrup
Tlf. 46 19 07 40
Mob. 40 47 55 73
ja@danskevv.dk

Kurt Black Jensen
Irisvej 12
4920 Søllested
Mob. 40 94 12 84
kbj@danskevv.dk

Administrative it-systemer

DFF|EDB

DFF|EDB a.m.b.a.

Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Affugtere

FUGT KONTROL

Charlottevej 2, 4270 Høng
Tlf.: 5885 1008
www.fugtkontrol.dk
info@fugtkontrol.dk

CALYPSO
BY WATSON-C

Calypso giver dig gratis adgang til et
erens database over blik over vandkemien i dine
boringer og alle boringer fra Jupiterdatabasen

WatsonC

Tlf: +45 28 43 51 00
mail@watsonc.dk
www.calypso.watsonc.dk

Blødgøring

Microwa

Microwa

Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

Ruskol
- Det handler om fugt

**Affugtning, service og vedligehold
Ruskol a/s,**
Raasigvangen 9, 3550 Slangerup
Tlf. 44 95 56 20, sales@ruskol.dk,
www.ruskol.dk

DANWATEC
Dit vand – Vores viden

Danwaterc

Energivej 3, 4180 Sorø
Tlf. 20 62 73 50, info@danwaterc.dk
www.danwaterc.dk

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektschef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Analyseværktøjer

kamstrup

Kamstrup A/S

Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

LAGUR

Lagur Kemifri vandbehandling løser dine
kalkproblemer. Vi garanterer effekten.

Lagur ApS

Attrupvej 4 | 8550 Ryomgård
+45 70 60 56 00 | post@lagur.dk |
www.lagur.dk

SILHORKO
REN VANDBEHANDLING

Silhorko

Tlf. 87 93 83 00, info@silhorko.dk
www.silhorko.dk

Hovedkontor og værksted:

Michael Drewsens Vej 23, 8270 Højbjerg
Tlf. +45 8744 1055

Sjællandsafdeling:

Fruebjergvej 3, 2100 København Ø
www.vandogteknik.dk

HASBO AS

Holmetoften 5 • 2970 Hørsholm •
45 76 33 88 • www.hasbo.dk •
hasbo@hasbo.dk

Fjernaflæsning**Brøndboring****K. Sørensen & Søn A/S**

Sjællandsvej 10
9000 Frederikshavn, tlf. 98 42 33 51
info@k-sorensen.dk,
www.k-sorensen.dk

Kamstrup A/S

Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

A. Højfeldt A/S

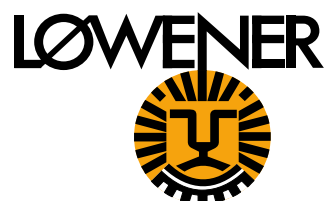
Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

**40 års erfaring med Brøndboring
Avanceret boreudstyr og erfarne
medarbejdere.**

Leverer resultater af høj kvalitet

Kontakt: Tlf. 98 26 88 39
www.njgs@mail.dk

V. Løwener A/S

Smedeland 2 • 2600 Glostrup
Tlf: 43 200 300 • vl@loewener.dk
www.loewener.dk

Brøndboring | Geoenergi | Service

Ellevej 7 | DK-3670 Veksø | www.awell.dk
+45 9389 8960 | jjf@awell.dk

**Næstved Brøndboring &
Vandværksservice A/S**

Transportbuen 5 G
4700 Næstved, tlf. 55 72 02 34
info@nbvand.dk, www.nbvand.dk

**Fjernaflæste målere
og kontraventiler****Brøndboringsfirmaet Brøker**

Spånebak 7, 4300 Holbæk,
Tlf. 59 44 04 06
thomas@broeker.dk

Vand-Schmidt A/S

Platinvej 59, 6000 Kolding,
Tlf. 74 56 11 11, info@vand-schmidt.dk
www.vand-schmidt.dk

FLONIDAN**Flonidan A/S**

Islandsvej 29, 8700 Horsens,
Tlf. 75 61 88 88, www.flonidan.dk

kamstrup

Kamstrup A/S

Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

Microwa

Microwa

Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

Forsikring

A WATTS Brand

Watts Industries Nordic AB

Tlf.: +45 86 52 00 32, www.socla.com
wattsnordic@wattswater.com

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Skræddersyede vandværksforsikringer

Tlf. 43 57 51 03
Mail: danskevv@rtm.dk

Forbrugsafregning

Firmaet har eksisteret i mere end 40 år
Vi servicerer udelukkende vandværker
Tlf. 75 39 32 55, www.vand-edb.dk
Mail: post@vand-edb.dk

Hjemmeside

DFF|EDB a.m.b.a.

Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Winko Software

Østrøjel 5, 2670 Greve,
Tlf.: 43 90 28 12, kb@winko.dk
Web-baseret forbrugsafregning
se www.Foreningscentralen.dk

DFF|EDB a.m.b.a.

Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Kontorhjælpens

Vandværksadministration

- Få styr på administrationen
Tlf. 97 74 12 00

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Vandværkernes webredaktør,
Tlf. 60 21 55 88, www.videnporten.dk
Mail: kontakt@videnporten.dk

Web-baseret ledningsregistrering.
Opmåling med nyeste GPS-udstyr,
Tlf. 87 92 55 11,
ledning.entreprise@aura.dk

Ankers Lækagesøgning
Nygårdspark 71, 3520 Farum
Tlf. 70 25 31 71

Ledelsessystem

Tethys
Digitale ledelsessystem
til vandværker,
Tlf. 72 30 10 79, Mail: info@tethys.dk
www.tethys.dk

mal-tek
GPS-opmåling og digital lednings-
registrering. Gratis program til at se
og printe digitale kort på PC, iPad
eller smartphone.
Malene Enevold, tlf. 86 55 00 72,
Mail: info@mal-tek.dk

- Lækagesporing,
- Ledningssøgning
- Termografi

www.jydsktermograficenter.dk •
Tlf.: 86 42 94 08 • jydsktermo@gmail.com

Rambøll Danmark A/S
Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Ledningssøgning
Året – Døgnet – Danmark rundt
Instrumenter / Kurser

Leif Koch A/S
Rugvænget 31, 2630 Taastrup,
Tlf. 70 23 98 98, info@leifkoch.dk

Kvalitetssikring – DDS og ISO 22000

Mikkel Lundstrøm
Virksomhedskonsulent
+45 21631872
ml@unikconsult.dk
www.unikconsult.dk

Projekter • Rådgivning • kurser

Thvilum A/S
Åbygade 10, 8300 Odder
Tlf. 86 54 62 33, www.thvilum.dk
Mail: kontor@thvilum.dk

Vi tilbyder ledningsregistrering og
GPS opmåling samt udvikler profes-
sionelle brugervenlige GIS programmer

Pumper

*Pumper- og pumpeløsninger samt service,
vedligeholdelse og reparation på alle
pumpe typer og pumpe installationer,
uanset fabrikat.*

DESMI Danmark A/S, Tagholm 1
9400 Nørresundby, www.desmi.com
Hotline 24/7/365, Tlf. 70 23 63 63

Ledningsregistrering

Lækagesøgning

GRUNDFOS

Grundfos DK A/S

Professionelle pumpe-løsninger til professionelle brugere!
Martin Bachs Vej 3 • 8850 Bjerringbro
87 50 50 50 • www.grundfos.dk

Midt Regnskab - Til rådighed & til regnskab. Tlf. 40 26 68 93, marie@midtregnskab.dk

Rør, ventiler, tilbehør

Kuglehaner, butterflyventiler, aktuatorer og tilbehør.
EU1935 godkendte ventiler.

Dansk Ventil Center A/S
Ferrarivej 14, 7100 Vejle
Tlf: 75 72 33 00
www.dvcas.dk

Regnskab og revision

Regnskabskontor Nord
-nøglen til et godt regnskab
Tlf. 96 39 91 00

DFF|EDB

DFF|EDB a.m.b.a.
Merkurvej 7 . 6000 Kolding
Tlf. 7632 1250
info@dff-edb.dk

IT til forsyningens bedste

Firmaet har eksisteret i mere end 40 år
Vi servicerer udelukkende vandværker
Tlf. 75 39 32 55, www.vand-edb.dk
Mail: post@vand-edb.dk

Emtelle Scandinavia A/S
Vardevej 140, DK-7280 Sdr. Felding
tel: +45 8628 8488 fax: +45 8628 8152
www.emtelle.com

Kontorhjälpens
Vandværksadministration
- Få styr på administrationen
Tlf. 97 74 12 00

Statsautoriserede Revisorer

En målrettet revision med kompetence
- En del af OL Revision Haderslev
Storegade 88, 1., 6100 Haderslev
Telefon 74532299
info@olrevision-haderslev.dk
www.olrevision-haderslev.dk

Korrosionsbestandige TBS - og afspærringsventiler

Kemtech Aps
Blokken 26, 3460 Birkerød
44 22 21 16
info@kemtech.dk
kemtech.dk

Microwa

Microwa
Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

Rådgivende ingeniører

- Alle typer borehulslogs
 - Alle typer pumpeforsøg og tolkninger
 - Kildepladsvurderinger
- København +45 4588 4444
Aarhus +45 8627 3111
www.geo.dk • geo@geo.dk

Styring, regulering, overvågning (SRO)

Styring og overvågning til dit vandværk med markedets nemmeste brugerflade.

Se mere på www.bluecontrol.dk
Mail: info@bluecontrol.dk
Telefon: 70 27 87 66

Styret underboring

PA Underboring

– Entreprenørfirmaet Per Andersen A/S, Lærkedalsvej 1, 4270 Høng,
tlf.: 40429438,
mail: pa@pa-underboring.dk
<https://pa-underboring.dk>

Råvandsstationer

A. Højfeldt A/S

Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

Silhorko

Tlf. 87 93 83 00, info@silhorko.dk
www.silhorko.dk

Tankinspektion og -rensning

Danwaterc

Energivej 3, 4180 Sorø
Tlf. 20 62 73 50, info@danwaterc.dk
www.danwaterc.dk

Brøndboringsfirmaet Brøker

Spånebak 7, 4300 Holbæk,
Tlf. 59 44 04 06
thomas@broeker.dk

Xergi Automation A/S

Hermesvej 1 - 9530 Støvring
Tlf. 99 35 16 10 - mail@xaut.dk
www.xaut.dk

DK Vandservice A/S Tankinspektion - Rensning

DK Vandservice A/S

Mads Eg Damgaardsvej 52
7400 Herning, tlf. 72 30 10 80,
Mail: info@dk-vandservice.dk
www.dk-vandservice.dk

JH Dyk ApS

Bjarkevej 12, 8464 Galten,
Tlf. 40 82 30 00, www.jh-dyk.dk

Undervisning- og kompetence-udvikling

Vandværksfirmaer - udførende

Termografi

BL termografi

Gl. Landevej 80, 7000 Fredericia,
Tlf. 76 20 75 15

Korrosionsbestandige TBS - og afspærringsventiler

Kemtech ApS

Blokken 26, 3460 Birkerød
44 22 21 16
info@kemtech.dk
kemtech.dk

A. HØJFELDT A/S

Water Drilling

A. Højfeldt A/S

Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

Dit vand – Vores viden

Danwatec

Energivej 3, 4180 Sorø
Tlf. 20 62 73 50, info@danwatec.dk
www.danwatec.dk

Ukrudtsregulering

Mosskovhus Miljø ApS,

Kuskgårdsvej 39, 9381 Sulsted,
Tlf. 22761288, E-mail hkstef@city.dk
www.mosskovhusmiljo.dk

Fr. Dahlgaard A/S

Spånnebæk 3B
DK-4300 Holbæk
Tlf: 5943 0230
post@dahlgaard.dk
dahlgaard.dk

Trykluft/Oxygen

Ekspert i oxygen- og nitrogenanlæg,
kompressorer og trykluft til industrien.
Landsdækkende service og vedligehold
af alle mærker hele døgnet, alle ugens
7 dage, hele året.

Tlf.: 5556 5615 • di-trykluft.dk

FYNS VANDVÆRKS- & LEDNINGSSERVICE APS

FYNS VANDVÆRKS- & LEDNINGSSERVICE APS

Industrivej 12 • 5492 Vissenbjerg,
tlf. 65 94 25 81, fvls@fvls.dk

JH Dyk ApS

Bjarkevej 12, 8464 Galten,
Tlf. 40 82 30 00, www.jh-dyk.dk

Næstved Brøndboring & Vandværksservice A/S

Transportbuen 5 G
4700 Næstved, tlf. 55 72 02 34
info@nbvand.dk, www.nbvand.dk

Hovedkontor og værksted:

Michael Drewsens Vej 23, 8270 Højbjerg
Tlf. +45 8744 1055

Sjællandsafdeling:

Fruebjergvej 3, 2100 København Ø
www.vandogteknik.dk

Brøndboringsfirmaet
K. SØRENSEN & SØN A/S

K. Sørensen & Søn A/S

Sjællandsvej 10
9000 Frederikshavn, tlf. 98 42 33 51
info@k-sorensen.dk,
www.k-sorensen.dk

Silhorko

Tlf. 87 93 83 00, info@silhorko.dk
www.silhorko.dk

VAND SCHMIDT A/S

Vand-Schmidt A/S

Platinvej 59, 6000 Kolding,
Tlf. 74 56 11 11, info@vand-schmidt.dk
www.vand-schmidt.dk

Affugtning

Sommer og vinter

Slut med sommerens svedende rør i alle vandværker

Slut med vinterens høje luftfugtighed og kondens på vægge og lofter i vandværker med åbne filterbassiner

Specialfirma for fugtstyring

Vi har installeret mere end 1200 affugtere i danske vandværker

FUGT KONTROL
...vi sikrer dine værdier

Charlottevej 2 · 4270 Høng · Tlf. 5885 1008
e-mail: info@fugtkontrol.dk · www.fugtkontrol.dk
Affugtning · Befugtning · Fugtstyring · Klimaanlæg

Vi er specialister i vandforsyning

SHT Vand og Miljø er en teknikoperatør, der har specialiseret sig i at sikre, at det rene danske grundvand når frem til forbrugeren i så høj en kvalitet som muligt.

Det er vi ikke de eneste, der kan, men når det samtidig sker under hensyntagen til stadigt skrappe lovkrav til behandlingen af vandet, fx Drikkevandsbekendtgørelsen, er der ikke mange, der kan sammenligne sig med os.

SHT•Vand & Miljø

Entreprenør - VVS - No-Dig

Valeshøj
Brødlandsvej 56
3310 Ølsted

Tlf.: 47 77 77 53
info@sht.as
www.sht.as

“

Rent vand &
Ren samvittighed

